

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP ÖRLOGSTRADITION SJÖFÖRSVAR

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 3 Sept 2008

Årgång 74

ISSN 0015-4431

Förbundets Höge Beskyddare:
AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF
Rikshedersordförande:
ANDERS GRENSTAD
MARININSPEKTÖR

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - epost: omelin@telia.com
Tel 0455-23964
Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage
Tel 0455-48218
Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Axel Abrahamsons Tryckeri, Karlskrona

ANNONSER: Kontakta kansliet

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm
Tel och fax: 08-678 09 08
Öppet tisdagar 09-16
Internet: www.flottansman.se
Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

POSTGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4
Stora Tratten 35 61 09-9

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordf: Kommendör Johan Forslund
Tel: 08-571 448 510

V.ordf: Kommendörkapten Jan Wikberg
Tel: 063-12 95 62.

Sekr och informationsansvarig:
Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell
Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 08-449 31 58

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)
PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 08-542 461 26
Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren 3
Briggen Tre Kronor 4-5

Sjöräddningssällskapet 100 år 6
Boknytt 8-9
Flottans huvudstation sommaren 2008 10-11

Lite utrymme, stora lärdomar 13
Örlogshemmet i Stockholm 14-16
Återträff med 72:or 18-20
Hogland 220 år 21-22

Båtsmän och båtsmanshåll 23-25

Storfrämrat i Verköhamnen 26

Ett människoöde i flottan 27
Lokalföreningarna 31-37

Omslagsbild:

Bild på sjöräddare. Sjöräddningssällskapet har under de senaste åren tredubblat antalet sjöräddare och byggt 70 nya moderna räddningsbåtar.

Nummer 4 2008 utkommer i dec. Manusstopp den 15 nov.

Kanske bör förmågan att försvara den nationella integriteten stärkas.

När den svenska semestersommaren har passerat zenit och börjar närma sig slutet, nås vi av beskedet, att en sedan lång tid pågående diplomatisk konflikt har övergått i ett regelrätt angreppskrig. Ryssland anfaller och invaderar Georgien under täckmantel att stödja och skydda utbrytarrepublikerna Sydossetien och Abchazien. Enligt rysk uppfattning visar genomförda folkomröstningar, att de inte vill tillhöra Georgien, vilket skulle legitimera den ryska operationen!

Oavsett, vad som är det verkliga skälet till anfallet på Georgien, visar Rysslands agerande mycket tydligt, att en stormakt anser sig kunna vidta vilka åtgärder som helst, till och med regelrätt anfallskrig, för att främja sina egna intressen.

Naturligtvis påverkas även Sverige av dessa händelser och en djupare analys av det inträffade bör leda fram till en omprövning av fattade beslut; kanske bör förmågan att försvara den nationella integriteten stärkas.

Detta innebär vidare, att två frågor, som har debatterats i Riksdag och media under det gångna året, försvarets framtida utveckling och FRA-lagen och som naturligtvis är av stort intresse för Flottans Män, får en förnyad aktualitet.

Försvarets utveckling mot en kraftigt reducerad Försvarsmakt är naturligtvis oroväckande i ljuset av utvecklingen i omvärlden framför allt i Ryssland. Inte för att Ryssland, trots det pågående angreppskriget, nu rustar för ett snart angrepp på Sverige utan därför, att en alltför långt driven nedmontering av vår försvarsförmåga på sikt näst intill omöjliggör en återtagning inom rimlig tid, om en hotbild skulle torna upp sig. Vi vet av erfarenhet, att det tar mycket lång tid att återskapa en förmåga, som av olika skäl har reducerats till en allt för låg nivå. Detta gäller såväl materiellt som kunskapsmässigt. När Sverige kom till insikt om läget i Europa under trettioalet och påbörjade en upprustning av försvaret, nåddes inte den önskade eller planerade nivån förrän långt efter krigsslutet. Under åttiotalets ubåtskränkningar tvingades vi bygga upp en i det närmaste bortglömd förmåga att jaga ubåtar och till på köpet lära oss jaga små ubåtar i skärgårdsmiljö. En någorlunda kapacitet på det området nåddes ungefär, när kränkningarna i stort sett upphörde. Där kan vi naturligtvis ställa oss frågan om kränkningarna upphörde, därför att vår förmåga till motåtgärder kraftigt förbättrades eller därför, att Sovjetunionen föll samman. I alla händelser bör ett land ha en försvarsmakt, som trovärdigt kan hävda en förmåga att försvara landets integritet. Det kan vår nuvarande Försvarsmakt, i rådande omvärldsläge, enligt de samlade bedömningar, som ligger till grund för Riksdagens beslut

om inriktningen för Försvarsmakten. I mina ögon råder en viss tveksamhet, om detta är rimligt. Men framför allt är jag tveksam till, om den valda vägen framåt ger oss möjligheter att i tid höja vår försvarskapacitet vid en förändring av rådande hotbild. Händelseutvecklingen i Kaukasusområdet visar ju tydligt, att en diplomatisk tvist snabbt kan eskalera till fullt krig och därmed en förändrad hotbild.

Vad som naturligtvis ligger Flottans Män varmast om hjärtat är Flottans framtid och den utveckling, vi kan se där. Våra nuvarande fartyg och ubåtar med besättningar håller en mycket hög nivå även i en internationell jämförelse, men är enligt min uppfattning för få. En före detta marinchef talade ofta om antalets betydelse. Oavsett hur bra fartyg vi än har, så är antalet i sig en kvalitetsfaktor. Det krävs ett antal kölar för att vidmakthålla och utveckla en kunskapsvolym inom ett antal områden i sjökrigskonsten och dessutom har Sverige 2700 kilometer kust att se efter!

Den så kallade FRA-lagen, som skall ge Försvarets radioanstalt möjligheter att avlyssna datatrafik, såväl kabelbunden som länköverförd, har ju väckt starka känslor och många uttrycker stor oro för integritetskränkningar. Det finns säkert visst fog för detta, därför att alla system kan ju missbrukas; det går aldrig att skapa fullständig säkerhet mot otillbörligt utnyttjande. Trots detta tror jag, att lagen fyller en nödvändig funktion. Vi måste ha en mycket god kunskap om omvärldens stridskrafter, deras organisation, taktik och materiel samt naturligtvis tidig och tydlig information om eventuella fientliga avsikter riktade mot oss. Denna kunskap skapas genom underrättelseinhämtning på olika sätt, bland annat genom att avlyssna främmande radiotrafik och radarsändningar. När teknikutvecklingen ger möjlighet att överföra information på ett sätt, som inte går att avlyssna med tillgänglig utrustning och gällande regelverk, måste en förändring till, som ger oss möjlighet att vidmakthålla vår kunskapsnivå. Rysslands anfall på Georgien belyser vikten av en effektiv underrättelsetjänst, där tidsfaktorn är av stor betydelse; ju tidigare man har information, desto snabbare kan man reagera!

Den senaste tiden har ett antal debattörer och ledarskribenter framfört skilda åsikter och uppfattningar om kriget i Kaukasusområdet och vi väntar med spänning på försvarsberedningens och riksdagens reaktion.

Johan Brändlund

Briggen Tre Kronor på Karlskronabesök

Ar 1857 byggdes på dåvarande örlogsvarvet i Karlskrona ett lastfartyg, som fick namnet Gladan. Hon gjorde bland annat en expedition till Grönland och Spetsbergen i slutet av 1800-talet och riggades därefter om till brigg för att användas som övningsfartyg för Skeppsgossekåren. Hon utrangerades 1921 och användes därefter som omklädningsfartyg inne på varvet fram till 1942, då hon sjönk vid Oscarskajen, varefter hon sprängdes av dykare.

Ritningarna till Gladan finns i Krigsarkivet och med dessa som grund startade 1995 ett projekt att bygga en ny brigg efter gamla originalritningar.

Fartyget sjösattes den 27 augusti 2005 och namngavs av sin gudmor, Kronprinsessan Victoria, till Tre Kronor af Stockholm. Hon byggdes på Skeppsholmen, gammal klassisk marin mark.

I år gör fartyget sin jungfruresa och resan har pågått mellan den 6 juni och 8 augusti med besök på Åland, i Helsingfors, Tallinn, Riga, Bornholm och ett antal svenska östersjöhamnar. Karlskrona hedrades med besök den 30 juli till 1 augusti, då det fanns möjlighet att bese fartyget. Första kvällen var det speciellt inbjudna, som hade nöjet att ta en titt på och i fartyget.

Ett mål med byggandet av fartyget var att bevara och utveckla kunskaperna i traditionell skeppsbyggnads-

Briggen Tre Kronor i Karlskrona hamn

konst och sjömanskap och att förmedla dessa discipliner till allmänheten.

En brigg är ett två mastat fartyg med fyra till fem råsegel på båda masterna. Fartygstypen var mycket populär på 1800-talet. I mitten av detta århundrade fanns omkring fyrahundra briggar registrerade i svenskt fartygsregister.

En ström av besökare tog tillfället i akt till ett besök

Briggen Gladan under segel

Östersjön är Tre Kronor af Stockholms hemmavatten. Det är här hon ska segla de närmaste etthundra åren. Därför är frågan om Östersjöns miljö en viktig fråga för hela verksamheten.

Briggen Tre Kronor driver två projekt, Baltic Sea Future och Baltic Sea Agenda med inriktning på Östersjöns framtid och miljö.

Många olika grupper kan erbjudas turer med fartyget. Under resan, där Karlskrona besöktes, fanns elever från Nacka gymnasium ombord. Verksamheten drivs av en stiftelse och stöds av en vänförening.

Det var en fantastisk upplevelse att komma ombord på detta vackra fartyg, helt byggt efter originalritningar från 1800-talet och varsamt anpassad till dagens och inte minst Sjöfartsverkets krav. Finishen var helt otrolig.

En jämn ström av besökare passade på tyllfallet att göra ett besök under vistelsen i Karlskrona.

Foto: Olle Melin

Olle Melin

Fartygsfakta

Längd över allt:	35 meter
Förtöjningslängd	45 meter (inkl bogspröt)
Bredd	8,25 meter
Djupgående	3,25 meter
Masttoppens höjd över vattnet:	29,5 meter
Antal segel:	16
Segelyta:	735 m ²
Skrov:	Ek
Däck:	Sibirisk lärk
Rigg:	Lärk och furu
Deplacement:	330 ton
Barlast:	93 ton
Maskin:	6-cylindrig diesel, 400 hk
Marschfart:	Cirka 8 knop
Teoretisk maxfart:	14 knop
Besättning:	8-12 personer

Älvsnabbenjubileum

I november 1957 lämnade HMS Älvsnabben Karlskrona för det årets långresa, som gick Sydamerika runt. Fartygschef var den i Flottans Män legendariske Fredrik Taube med Lennart Lindgren som sekond. Besättningen utgjordes av 280 man och den 17 maj i år återsamlades cirka 70 man av besättningen för att fira 50-årsjubileum i Karlskrona. Nestor vid mötet var sekonden Lennart Lindgren.

Man besökte bl.a. Marinmuseum och Örlogshamnen. Men framför allt handlade det om återseendets glädje och samtal kring alla gemensamma minnen.

Ett par episoder från resan är värda att nämnas. I södra Chile, norr om Eldslandet, stannade fartyget upp och gav läkar- och tandvård till ett antal indianer tillhörande Alacalufstammen. Idag återstår cirka 10 familjer av denna stam, som nu kämpar för sin överlevnad. Vidare besöktes Juan Fernandezön utanför Chiles västkust. Den ön är mest känd för att vara den ö, där Robinson Crouse vistades.

I april 1958 var man åter i Sverige

Olle Melin

Sjöräddningssällskapet en vital 100-åring

I början av 1900-talet fanns många skäl till att bilda ett ideellt, nationellt sjöräddningssällskap i Sverige. 1903 års stormar var ett av dem. Ett annat att staten inte var så värst intresserad av frågan. Ett tredje att det redan 1906 hade anlagts en sjöräddningsstation i halländska Stafsinge av en lokal förening. Den som kanske starkast bidrog i dessa tidiga år var Albert Isakson. Som skeppsbyggnadsingenjör vid engelska Lloyd deltog han i den världskongress om sjöräddning som hölls i Tyskland 1903. Där utpekades två länder som särskilt dåliga på att tillhandahålla räddningsstationer för skeppsbrutna: Grekland och Sverige!

Isakson spred budskapet i Sverige och var en drivande kraft vid ett möte i Stockholm den 1 juni 1907. När alla de samlade företrädarna för svensk sjöfart var färdiga hade de bildat en organisation för sjöräddning: Sällskapet För Räddning Af Skeppsbrutne.

Inom en kvart är vi på väg, oavsett väder och tid på dygnet

Sjöräddningssällskapet står för 70 procent av all sjöräddning i Sverige, utan några som helst statliga bidrag. Där-

för är vi helt beroende av medlemskap, donationer, gåvor och frivilliga insatser.

De senaste åren har Sjöräddningssällskapet fördubblat antalet räddningsstationer, tredubblat antalet sjöräddare och byggt 70 nya, moderna räddningsbåtar. Allt detta för att snabbt kunna vara på plats om läget blir akut.

Allt bygger på frivillighet

Inom en kvart ska vi vara i båten och på väg ut. Ofta går det ännu fortare. De frivilliga besättningarna bor nära räddningsstationen och övar flera gånger i månaden. Tack vare 1700 frivilliga finns det alltid besättning som ställer upp, längs hela vår långa kust och i de största sjöarna. Till vardags arbetar de som snickare, sjuksköterskor, säljare, rörmokare och allt möjligt annat. På sin fritid är de kvalificerade sjöräddare som ställer upp i alla väder, oavsett vilken tid på dygnet det är.

Sjöräddningssällskapet räddar liv till sjöss och vi strävar hela tiden mot en nollvision. För att nå vårt mål har vi tre verksamhetsfokus; en förebyggande verksamhet, en forsknings- och utvecklingsverksamhet och en operativ verksamhet. Nya moderna båtar byggda för sjöräddning, tätare mellan stationerna för att nå fram snabbt och utökad utbildning för nya frivilliga har varit Sjöräddningssällskapetets fokus de senaste åren. Våra utmaningar framöver är framförallt att förebygga sjöräddning, informera mer om sjöräddning och höja säkerheten till sjöss.

Sjöräddningssällskapetets ändamål

- Att vidmakthålla intresset för sjöräddning
- Att föreslå åtgärder i syfte att utveckla och effektivisera sjöräddning
- Att handha den enskilda verksamheten för räddning av skeppsbrutna kring rikets kuster samt i Väner, Vättern, Hjälmar och Mälaren.

Mf Yg! / : f |h|Xg
V€h i fgYf

SjöSPORTSKOLAN

...k k " g^c gdc f h g_c " Ub " gY

Trädet vid Högvaktskajen igen!

Bäste redaktör och ansvarig utgivare för "Flottans Män"!

Först ett stort tack för Dina fina insatser som redaktör för tidskriften. Jag - och säkert många andra medlemmar i FM liksom andra läsare - tycker att tidskriften har blivit mycket trevlig och läsvärd i och med det större formatet. Detta antar jag till stor del är Din förtjänst.

När det gäller den rubricerade artikeln kan jag, som Fänrik Stål säga, "Jo, därom kan jag ge besked, om herrn så vill, ty jag var med."

Historien om trädet går nog lite längre tillbaka än 1964. Jag seglade 1.O på T 110 Arcturus, vinterhalvåret 1960/61. Då fanns det bara ett träd vid högvaktstrappan, men - precis som det står i artikeln - fanns det en grund, rund grop i asfalten med en ring av gatsten runtom. Där hade förmodligen också stått ett träd. De båda träden flankerade således högvaktstrappan.

Utbildningsåret 1961/62 var jag divisionsadjutant på 11.torpedbåtsdivisionen. Divisionens två karlskronabaserade torpedbåtar hade Göte Blom och Bengt Schuback som fartygschefer. Jag tror, det var då som uttrycket, "att när trädet blommar, då ombaserar torpedbåtsroten till Gålö". Att rotens förtöjningsplats benämndes "Trädet" var redan en självklarhet.

I oktober 1964 tillträdde jag som fartygschef på T 112 Astrea. Rotechef var Ulf Adlén. Gemensamt kunde vi konstatera asymetrin med bara ett träd. Beslut fattades att i den tomma gropen skulle ett träd planteras. När vi efter höstens övningar återbaserade till "Trädet" medfördes därför en, som vi tyckte, rak och fin björk, som grävts upp på Gålö. Jämfört med Trädet syntes dock björkplantan relativt - för att inte säga mycket - ynkelig, varför en rejälare planta, en oxel, anskaffades. Efter att ha inhämtat kommandören Rutger Tengzelius tillstånd - han var chef för den Tekniska Förvaltningen - inbjöds till planteringsceremoni, en decemberdag efter tjänstens slut. Sedan inbjudna gäster samlats kring den av flammade marschaller upplysta platsen, inleddes högtidligheten med att en musikelev (eller var han sjövärnaspirant?) blåste Blekingesången på horn (inte ett öga var torrt). Högstämda tal hölls sedan av rotechefen och kommandör Tengzelius, som sedan skyfflade de första skovlarna jord över oxelns rötter. Efter hurrarop och salut avslutades den mycket anslående ceremonin med dacapo på Blekingesången (som var musikelevens dittills hela inövade repertoar). Sedan intogs förfriskningar m.m. i torpedbåtarnas gunrum.

När isarna gick upp och värkänslorna började spira, gällde det att få träden att blomma, vilket löstes så att rotens fänrikar fäste vackra pappersblommor på grenarna. Av de till torpedbåtarnas avskedsmottagning inbjudna gästerna kom dock endast ett fåtal, vilket, sedan "pinligt

förhör" hållits med fänrikarna, visade sig ha berott på att dessa glömt att posta inbjudningskortet!

Något senare visade det sig, att av det planterade trädet återstod bara en avbruten stam. Det berättades att en lastbil backat på trädet och knäckt detsamma. Som framgår av artikeln planterades ett nytt träd, vilket klarade sig några år, innan även det dog. Det sades att detta berodde på, att man spillt dieselolja i jorden i samband med någon bunkring. Så i dag finns därför bara "trädet vid högvaktstrappan" kvar, tyvärr.

Bästa hälsningar
Göran R. Wallén
F d torpedbåtschap

Ubåtsoperationer och kränkningar under det kalla kriget

Forskningsprogrammet Försvaret och det kalla kriget (FOKK) drivs av Förvarshögskolan i samverkan med Kungl Örlogsmannasällskapet och Kungl Krigsvetenskapsakademien. Boken Ubåtsoperationer och kränkningar under det kalla kriget är bok nr 15 i en serie skrifter i ämnet Kalla kriget. Boken utgör en sammanfattning över det seminarium, som ägde rum vid Förvarshögskolan och där skriftliga anföranden sammanställs tillsammans med de diskussionsinlägg, som förekom under seminariet. Kända forskare, lärare och militärer finns med i författarelisan och som debattörer.

Boken har beteckningen ISBN 978-91-97072-48-3

Försvarets marscher och signaler förr och nu

Är man intresserad av militärmusik är denna boken ett måste. Här finns alla Sveriges förbandsmarscher och signaler samlade i en nyutkommen publikation utgiven av Militärmusiksamfundet med svenskt marscharkiv. Sammanställningen har gjorts av Bo Sandberg musikforskare och musiker. Noter för signalerna, kort presentation av marscherna och deras kompositörer gör boken till ett oslagbart uppslagsverk, vad gäller vår Försvarmakts musik.

Boken kan köpas direkt från Militärmusiksamfundet.

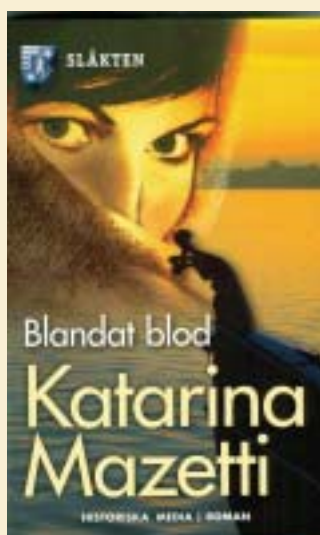

Svenska skärgårdsflottan 1756-1791

Sjöhistoriska Samfundet har en omfattande bokproduktion av såväl gammal som ny litteratur. Ett exempel på äldre litteratur är nyutgåvan av Svenska skärgårdsflottan, ursprungligen från 1933. Boken är den finländske historikern Oscar Nikulas doktorsavhandling Svenska Skärgårdsflottan 1756-1791, som var en vetenskaplig pionjärsats och ett standardverk, som inte har ersatts och inte behöver ersättas. Den är fortfarande ett verk för att förstå 1700-talets svenska militära historia och vilken avgörande roll den finska skärgården spelade i detta sammanhang.

Boken ges ut som faksimilutgåva med förord av professor Jan Glete, historiker vid Stockholms universitet och Samfundets vice ordförande.

Boken har beteckningen ISBN 978-91-975942-2-9

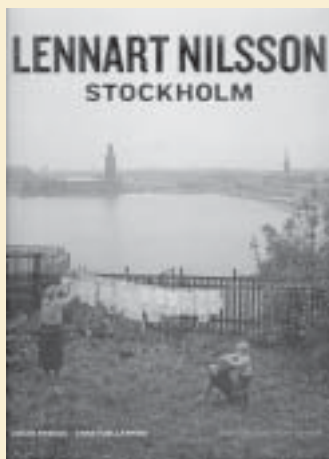

Blandat blod

Nu ska jag för första gången ta med en roman i Bokhörnan. Historiska Media, som i alla år gett ut faktaböcker i historia, har startat ett romanprojekt, där olika författare inom en autentisk historisk inramning får röra sig fritt. Vi får följa en släkts öden från vikingatiden fram till våra dagar. Historien startar i Blekinge och det är Blekingefödde Katarina Mazetti, som börjar. Blandat blod är

en oförglömlig släktsaga om egen-sinnig kärlek och gåtfulla försvinnanden. Katarina Mazettis berättarkonst gör, att man sträckläser boken. Hon har tidigare gjort succé bl.a. med boken Grabben i graven bredvid, som också blev en stor framgång på biograferna.

Boken finns i den allmänna bokhandeln.

Lennart Nilsson Stockholm

Den här praktboken har kanske inte så mycket med försvaret eller sjön att göra, men är ändå i allra högsta grad värd att ta upp. Vår världsberömda fotograf Lennart Nilsson tog under 1940-, 1950- och 1960-talen en stor serie bilder från det Stockholm, som inte längre finns.

Självklart är det bilder av världsklass, som här presenteras och med tillhörande text signerad Johan Erseus och Anne Fjellström.

Boken ges ut av Bokförlaget Max Ström med säte på Skeppsholmen (www.maxstrom.se) och har beteckningen ISBN 978-91-7126-083-3

Kasernerna på Galgberget 100 år

Den här boken handlar om kasernerna i Halmstad, en gång plats för nedlagda Hallands regemente (I 16) – 91:ans regemente tillika – och nu plats för Luftvärnregementet. En grupp ur I 16 Kamratförening har svarat för en trevlig bok med många fina bilder från då och nu. Boken är ett fint tillskott i raden av skrifter från olika förband (de flesta nedlagda) runt om i landet.

Boken har beteckningen ISBN 978-91-633-1439-1 och kan beställas direkt från I 16 Kamratförening, telefon 0733-147582

Berghangarer

För första gången presenteras en detaljerad genomgång av Sveriges berghangarer för flygvapnet. Bernt Törnell, pensionerad flygvapenofficer, har efter publikationer inom flygbas- och strilområdet denna gång forskat fram information, hur flygvapnets flygplan skyddades i olika typer av hangarer och verkstäder.

Boken är försedd med en mängd arkivbilder samt nytagna fotografier från fyra olika berghangarer.

Följ hangarernas utveckling från den första, som stod klar under andra världskriget, till dagens nedläggningar och i ett fall konvertering till museum.

I ett separat kapitel beskrivs utvecklingen utomlands.

Boken har beteckningen ISBN:978-91-977297-1-0 och kan beställas direkt via www.bunkertours.se

Bokpresentatör Olle Melin

Sjöfartsstaden Göteborg

Sveriges största sjöfartsstad har fått en ny egen bok av många i ämnet. Fotografen och textförfattaren Sten Zackrisson tar oss med på en fotografisk resa från 1961 fram till våra dagar med bilder från centrala Göteborg, olika stadsdelar, hamnen och stadens trafik.

Att Sten är en förnämlig fotograf råder ingen tvekan om och tillhörande texter gör att även en utomstående hänger med..

Boken ges ut av Gullers förlag (www.gullersforlag.se) och har beteckningen ISBN 978-91-88238-86-3

Flottans huvudstation sommaren 2008

Karlskrona är en sommarstad och sommartid avlöser evenemangen och verksamheterna avlös varandra. Här följer en liten bildkavalkad över evenemang med marin anknytning.

Segelutbildning

I månadsskiftet juni – juli ägde den traditionella aspirantutbildningen inom Sjövärnsskåren rum med bas på Kungsholmsfort. Nedan en bild från segelutbildningen.
Foto: P-O Sandberg

Sail-fest

Helgen vid månadsskiftet juli – augusti är det traditionellt Sail-fest i Karlskrona. Även om de stora fartygen numera uteblir, så finns det chans att se en del olika flytetyg mellan nasarestånden Flottan representerades av skoner-ten Gladan, som lockade många besökare. Andra celebra besök i samband med Sålet var briggen *Tre Kronor* och statsisbrytaren *Ymer*. Se särskilda artiklar.
Foto: Olle Melin

Veteranbåtsdag

Sista helgen i juni var det traditionell veteranbåtsdag i Marinmusei regi. Veteranbåtar från hela landet samlades och visades upp för en stor allmänhet, Barksegling och tävlingsrodd i valbåt stod också på programmet.
Foto: Ingemar Elofsson

Gemensam skeppsafton

Lördagen den 26 juli mötte T38 "systerfartyget" T56 vid Klotet sydost om Karlskrona och gick med henne in till Karlskrona. T56 förtöjde i Örlogshamnen och därefter samlades besättningarna i Galjonslunden på Lindholmen för en gemensam skeppsafton. Vädret var verkligen till sin fördel med strålande sol, mycket varmt och dessutom en trevlig stämning.
Foto: Mathias Hagberg.

Frivilligutbildning

I början av augusti genomförde Marinens Intendentur-skola en omfattande frivilligutbildning, Frivilligskolan. Kockar ur Lottakåren och Hemvärnet drillades liksom lottor i stridsledningstjänst. En allmän försvarskurs och en introduktionskurs för 15-16-åringar fanns också i utbudet. På bilden syns hemvärnskocken Rasmus Wallin från Stockholm tillaga fläskfilé från rörlig kokvagn.

Foto: Olle Melin

Kungsholmsfort

Kungsholmsfort är ett av Karlskronas mest besökta turismål. Så gott som dagligen går båtar från turistbyrån och Marinmuseum ut till fortet med besökare, som får en guidad tur och möjlighet till en stunds skön avkoppling i fortparken. I mitten av juli skedde inryckning på fortet av cirka 200 sjömän, som nu utbildas för vakt- och skyddstjänst. Foto: Peter Nilsson.

Varvshistoriska föreningen

Varvshistoriska föreningen i Karlskrona driver sedan några år replageri i varvets gamla replagarebana från 1697. Så gott som dagligen går buss från Karlskrona centrum ut till banan, där hugade turister aktivt får delta i replageriet. På bilden syns en av initiativtagarna och eldsjälarna, amiralen Sten Swedlund. Foto: Olle Melin

Fredrik Henrik af Chapman

De 19 augusti var de 200 år sedan amiralen och skeppsbymästaren Fredrik Henrik af Chapman gick ur tiden. Minnet av detta hugfästes den 17 augusti med verksamheter på Skärva, besök i varvschefsbostället och i Örlogsmannasällskapetets bibliotek, utställningar på Blekinge Museum och Marinmuseum m.m. Tyvärr drabbades evenemanget av dåligt väder, vilket klart minskade antalet besökare. På bilden syns Varvschefsbostället i Gröna Gången. Foto Olle Melin

www.drev.se
Gör ditt båtliv roligare, bättre och billigare

Startmotorer, Trim-tiltmotorer, Trimplan, Propellrar, Anoder, Reparationshandböcker, Drev, LED-lampor, Bälgar, Lager

Service- och reservdelar till drev och utombordare
Mercruiser-OMC-Volvo SX-Mercury-Mariner-Johnson-Evinrude-Suzuki-Yamaha
Södra Kungsvägen 68-70, Lidingö. Tel. 08-7651090, 08-7651093

Ny ordförande i SMKR

Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund fick en ny ordförande i samband med årsmötet tidigare i år. Sune Birke avgick och efterträddes av Christer Olofsson från flygvapnet.

Christer kom till flygvapnet som befälselev stridsledningslinjen på F 5 i Ljungbyhed 1969. Han har tjänstgjort vid F 5, F 2, F 13, F 13 G (Gotland), F 20 och F 16. Efter utbildning vid Allmänna programmet dåvarande Militärhögskolan blev han major 1984 och Chef F 13G. Han omskolades till intendent, blev överste 2001 och avslutade karriären som Chef F 16 2002 till 2004 och därefter som ställföreträdande chef Flygtaktiska kommandot fram till pensioneringen 2007. Han deltog i FN-insatserna i Sinai på 1970-talet

Han beskriver nedan sig själv

"Jag har varit ansvarig för ett antal större projekt som OPIL, s flytt till Uppsala och utveckling av KRO FM till IOR FM samt lite små utredningar som nakenskjutning Amf 1. Jag har varit ersättare och ledamot i FPAN (Försvarets personalansvarsnämnd) sedan 2002.

I Krigsorganisationen har jag varit C strilbat Gotland 2 år, bataljonskvartermästare på basbataljon Fällfors i 6 år.

Jag har gått ett antal kurser som Strilundkurs, motmedels/teleskydd, rättsvårdskurs, strilbatchefskurs, presschefskurs, kurs för säkerhetschefer m. m.

Jag har också varit lärare på ett antal kurser och utbildningar, bl.a. på F 20 i Uppsala.

Jag har 5 barn, gift för andra gången 1993. Tre barn i första äktenskapet och två i det sista (är jag säker på). Den yngsta dottern har Down Syndrom. Jag bor i hus i Bälunge cirka en mil norr om Uppsala. Mitt stora intresse är idrott (fysisk träning), trädgård hus och familjen. Har köpt MC på äldre dar, hade en MC som jag körde hem från Sinai genom hela Europa 1977, så nu är det dags igen. Har också seglat en hel del på 70 talet, seglade ner en HR 342 till Medelhavet från Göteborg 1980. Är utbildad rörmokare, så nu kan man väl extraknäcka lite som hantverkare och bestämma om sin tid själv.

Det har varit en fantastisk tid i Flygvapnet och Försvarsmakten som jag inte ångrar. Min sista tid på FTK och att vara förbandschef har nog varit det mest utvecklande. Framförallt att vara med om den internationella utveckling som nu är inom FM.

Jag är oerhört tacksam för min tid som yrkesofficer och allt jag fått vara med om."

Flottans Män önskar Lycka till i arbetet som förbundsordförande

Olle Melin

RESERVDELAR & TILLBEHÖR

Mer än 55000 delar i lager!

MARINSHOPEN

www.marinshopen.se

Butik Grossistvägen 1-5 Älvsjö Tel/Postorder 08-642 93 00

Flotec Marin
Hydraulstyrningar, autopiloter och ankarspel

MARINE MARE
AMF/AMF/AMF

web: www.flotecmarin.se mail: info@flotecmarin.se tel: 08-4112733

AUTOSOL POLERCREME KROMGLANS rengör och polerar gelcoat, mjukplast, metaller mm. Den mest hopplöst matta gelcoatytta går att få skinande blank.

BÄST I TEST
i tidningen
PRAKTISKT BÅTÄGANDE
nr 4-06:

"Polerar bäst och får högsta glansvärdet"

AUTOSOL BÅTVAX
Flytande polymer hårdvax. Med polyuretan som får vaxet att fördela sig lättare och jämnare.

AUTOSOL WATER-LINE
Snabbrengöring Trögflytande gelé. Tar bort den fula missfärgningen vid vattenlinjen.

AUTOSOL Båtvård

AUTOSOL RUBBING
Extra fin. Flytande rubbing och cleaner utan silikon eller vax, med ett ännu finkornigare slipmedel än Autosol Polercreme Kromglans.

AUTOSOL COMBI POLISH MED VAX
Även testad med toppresultat i tidningen Båtliv. Polerar och skyddar

AUTOSOL

kan Du köpa hos: Jula, Watski, Clas Ohlson, Byggplast, Hjertmans, Erlandsson med flera där bil- och båttillbehör säljes.

H.C. Alerud 0171-44 79 30
h.c.alerud@telia.com
www.autosol.se

Litet utrymme stora lärdomar

I år är det 10 år sen Henrik Ekström jag muckade från 1. ubåtsdivisionen på Berga Örlogsskolor. Han skriver:

Det är inte förrän de sista åren, som jag till fullo insett, vilken nytta jag hade av min värnplikt, även långt efter att den var över. Jag tycker att det kan uppmärksammas (igen), att det militära inte bara tränar folk för krig, utan också bygger bra människor för fred. Jag är numera controller på Kraft foods Europeiska Högkvarter i Zürich och uppmärksammar hela tiden saker jag kan, som jag lärde mig ombord på HMS Gotland 1997-98.

Här följer hans artikel.

Enkla lärdomar från det militära betalar sig med ränta ett årtionde senare. Frågan är om jag med facit i hand skulle välja att göra om det?

Första gången hade jag ingen egentlig uppgift, utan jag fick stå längst bak i manöverrummet och titta på. Vi hade väntat i månader på det här ögonblicket och nu var det äntligen dags. Det tycktes ta vansinnigt långt tid innan det hände något, men till slut vände sig fartygschefen till styraren och maskintjänstchefen och yttrade ordern vi väntat på; dykning avvägning ett-tre meter. En hög obehaglig siren ljöd och bekräftade för hela fartyget, att det var dags. Vi hade sett vårt sista solljus för den här veckan.

Ett år senare kliver jag med något blandade känslor in på förrådet på Berga Örlogsskolor för att lämna in uniform och övriga persedlar. Blandade känslor för det var fruktansvärt skönt, att det var över, samtidigt som det lämnade ett litet tomrum efter sig. På väg från Gotland hem till Gotland (från ubåten till ön) funderade jag på, vad jag egentligen hade hållit på med de senaste 1,5 åren. Var det bara en plikt, eller hade jag själv tjänat något på det? Trots att jag snabbt slog fast, att det var en värdefull erfarenhet, fanns länge ett tvivel inom mig, vad var det här bra för då? Nu, knappa 10 år efter muck, vet jag med all säkerhet, att det inte var bortkastad tid. Det var värt varenda minut!

En referens med djup

Vid arbetssökande i det civila påpekas gång på gång, att du måste utmärka dig på nåt sätt för att komma vidare i processen. Kan du stödja dina påstådda färdigheter i till exempel konsten att samarbeta med lång ubåtsjänst, search no more. Människor är antingen fascinerade eller skräckslagna av tanken på att vara instängda i en ubåt i flera dagar, i båda fallen vill de veta mer.

Alla är viktiga

I inledningen av det allmänna ubåtsreglementet står det, att en individs slarv kan försätta hela besättningen i livsfara. På finansavdelningar försöker vi undvika livsfaror, men kan man få alla medarbetare att känna sig lika viktiga, som jag kände mig, när jag utförde just mina dykförberedelser. Då är man en bra bit på väg mot motiverad personal.

Ibland är chefen enbart chef

I massen kan man dra ett skämt på chefens bekostnad, i manöverrummet lyder man blint utan att ifrågasätta. Blind lydnad är kanske inget att föredra civilt, men en väl utvecklad känsla för vilket förhållningssätt som passar vilken situation är extremt användbart, för att inte säga nödvändigt, för framgång i affärsvärlden.

Målet i sikte

Att behålla fokus på uppgiften är en utmaning i sig själv, när man sitter på kontoret. Om man äter, sover och jobbar ihop i ett utrymme stort som det stora konferensrummet, kan det vara ännu svårare att motstå frestelsen att låta sig dras in i onödiga diskussioner. Att behålla fokus på uppgiften och ta eventuella menings- skiljaktigheter senare är en mycket bra egenskap, som jag önskar fler människor hade.

Ibland har jag funderat över, vad jag kunnat göra istället under den här tiden, Jag skulle kanske ha kunnat resa eller startat min utbildning tidigare. Varje gång jag tänker över det, landar jag dock vid samma slutsats. Det var en mycket bra erfarenhet, som lärde mig många till synes enkla saker, som dock har hjälpt mig enormt mycket i det civila. *Skulle jag göra om det igen? Utan tvekan, anytime!*

Henrik Ekström

Örlogshemmet i Stockholm

Dåvarande kommandörkaptenen Göran Wahlström, som våren 1935 aktualiserade bildandet av kamratföreningen Flottans Män, var också en av de främsta tillskyndarna till att Drottning Victorias Örlogshem flyttade till Teatergatan 3 på Blasieholmen. 10 år senare flyttade föreningens expedition in på femte våningen. Stockholms Marinlottakår fanns då redan i huset, men flyttade senare ut och återkom 2006. Under femtitalet förverkligades idén med kamrataftnar för Flottans Mäns medlemmar med anhöriga i ”enkelhetens och dansens tecken”. Första året återkom kamrataftnarna i princip en torsdagskväll i månaden. Tidvis var klubbafnarna på Örlogshemmet ”omåttligt populära”. 1952 var vinsten hela 1400 kronor. Behållningen från klubbafnarna tillföll Stora Tratten.

Den årliga julfesten hölls för första gången 1956 i Örlogshemmet, där man kunde utnyttja hela bottenvåningen. Från början av 90-talet kunde riksföreningens kansli och lokalföreningen i Stockholm disponera var sitt rum i Örlogshemmet.

Lördagsvalsen. teckning av Ragnar Kempe

Vid flera tillfällen, då Flottans Mäns Rikssårsmöte hållits i Stockholm, har Örlogshemmet kunnat härbärgera delegater.

Om Drottning Victorias Örlogshem 85 år – med 50 år i eget, skriver red. Torsten Malm i nr 2 och 3 år 1993.

Medlemmen i Flottans Män, den eminente tecknaren och högbåtsmannen, Ragnar Kempe (1903 – 1986) skapade 1956 en väggmålning i marketenteriet, den del av stiftelsen Drottning Victorias Örlogshems fastighet på Teatergatan 3 i Stockholm, som f n hyrs ut till Wallmans Salonger. Det konstverket är dessvärre inte synligt nu, då det är täckt av inredningspaneler. Ragnar Kempe tog värvning 1922 som torpedmatros och kontraktet löpte ut 1929. Redan 1928 kom han ut med sin första kollektion teckningar. Under beredskapstiden var Ragnar Kempe inkallad från september 1939 och en av de som chefen för Stockholms

Örlogsstation, ovan nämnde nu kommandören Göran Wahlström, samlat till sin Fritidsdetalj. Kända namn som Per-Erik Lindorm, Pekka Langer och Lillebror Söderlundh var också där. I Örlogsstationens tidning Skeppsholmsnytt blommade Ragnar Kempes teckningar ut såväl som i illustrationer på korrekt klädsel, honnör, allmänt uppträdande m.m, som anslogs i exercisskolan på Skeppsholmen. I Karlskronas Ankarposten och Stockholms Örlogsposten återfinns också Ragnar Kempes teckningar. Många av dem blev förlagor till vykort, som gavs ut av dåvarande Föreningen Sveriges Flotta.

Flera av teckningarna hängde i lokalerna på Långa Raden 6 på Skeppsholmen till häromåret, då de evakuerades med anledning av utflytten för lokalrenoveringar. Nu pryder dessa teckningar Militärsällskapets lokaler på

Drottning Louise hälsar på en av hemmets tidigare anställda, fru Victoria Norrhy, i samband med 50-årsjubileet 1958.

Valhallavägen i Stockholm. Nitton av Ragnar Kempes teckningar återges på fyra helsidor i tidskriftens nr 3 året 1981. Omslagsbilden till det numret med minmotiv har han också gjort. Publiceringen i nr 3/1981 gjordes inför en Ragnar Kempe-utställning på Sjöhistoriska museet.

Ragnar Kempe var under ett antal år ledamot av Flottans Mäns styrelse och medarbetade i tidskriften.

Örlogshemmet startade i Fersenska Terrassen vid Grevgränd den 18 december 1908. 21 år senare gick flytten till andra sidan Kungsträdgården. 1943 förvärvades fastigheten vid Teatergatan 3 från den blivande filmmogulen Anders Sandrew. Fastigheten ligger mitt över 1300-talets strandlinje med kaj. 1875 byggdes Nya Teatern, senare Svenska Teatern, där och på tomten väster därom. Arkitekten var densamme som dessförinnan ritade artilleriregementets (A 1) etablissement vid Valhallavägen. Teatern, som var större än dagens Kungl. Teatern (Dramaten), rymde över 1100 sittande och där dansades balett och spelades Strindberg m fl till dess den brann sommaren 1925. 1927 byggdes hotell och restaurang Atlantic på tomten Teatergatan 3. Sex år senare ropade

Anders Sandrew in rörelsen och lämnade sin specerihandel på Östermalm.

Delar av ovanstående är hämtat ur Tidskriften Flottans Män, jubileumsårgång 1995 (60 år).

Lennart Stenberg

För tidskriften Flottans Män nr 3 2008

Stiftelsen Drottning Victorias Örlogshem 100 år

Några årtal ur historien.

1908 Drottning Victoria, som på många sätt visar sitt speciella intresse för örlogsflottans folk och sjöförsvaret, leder ett sammanträde den 27 oktober då stadgar antas för stiftelsen Drottning Victorias Örlogshem. En styrelse med stationsbefälhavaren amiral Louis Palander af Vega i spetsen tillsätts och generalkonsul Axel Johnson, som tidigare under året anonymt ställt donationer på sammanlagt 100.000 kronor till förfogande, ingår i den första styrelsen. Den 18 december samma år invigs de första lokalerna vid den Fersenska terrassen intill Grand Hotell i kungaparets närvaro. Flottans värnpliktiga erbjuds tidsfördriv med spel, tidningar och enklare förtäring mm för en symbolisk medlemsavgift.

1914 Första världskriget bryter ut. DVÖ flitigt besökt.

1916 Generalkonsul Axel Ax:son Johnson donerar 100.000 kronor till ett "eget hus på egen grund".

1925 Svenska teatern på Teatergatan 3 brinner.

1929 Örlogshemmet flyttar till nya lokaler vid Lantmäteribacken/Västra Trädgårdsgatan vid Kungsträdgården.

1930 Drottning Victoria avlider i Rom och efterträds som hemmets beskyddarinna av kronprinsessan Louise.

1934 Verksamheten hotad.

1939 Andra världskriget bryter ut och den förstärkta försvarsberedskapen ställer stora krav på förläggningssmöjligheter. Flottans permittentförläggning på Tjärhovsg. 11 öppnas för vpl från Flottan och Flottans signalstationer samt för KA personal. Dock ej för sjömän från stockholmsbaserade fartyg

1941 Lottornas Marinhem på Linnégatan 55 börjar verksamheten den 17 november.

1942 Permittenter som går brandvakt på sta´n är utan tvekan en mindre behaglig syn och dåvarande BAO, Befälhavande amiralen i Ostkustens marindistrikt, amiral Claës Lindström och CÖSS, chefen Örlogsstation Stockholm, kommandör Wahlström tar på nyåret 1942 initiativet till en örlogshemskommitté i avsikt att insamla erforderliga medel för att inköpa en lämplig fastighet där örlogsflottan sjömän kan få nattvila.

1943 Traditionell julfest med bidrag från Kvinnoförbundet för Sveriges sjöförsvaret, generalkonsul Axel Ax:son Johnson samt HKH Kronprinsessan. Totalt 265 sjömän varav 50 av handelsflottans sjömän från Sjömansinstitutet deltar. F d Hotel Atlantic på Teatergatan 3 på Blasieholmen inköps den 1 juli för 1.020 000 kr. Den 29 december stängs Marinhemmet som marinlottorna drivit på Linnégatan och verksamheten flyttar över till det nya örlogshemmet där man planerar att snart kunna erbjuda närmare 230 sängplatser.

1944 Drottning Victorias Örlogshem öppnas igen den 8 februari. Under det första året övernattar drygt 35.000 sjömän. Bottenvåningen iordningställs som marketenteri- och samlingslokal.

1945 Verksamheten vid Kungsträdgården upphör. HKH Kronprinsessan Louise besöker de nya lokalerna. Invigningsfest för manskapet. Toppnotering för övernattningar: 47.000.

1946 Oljeeldning införs. Ett särskilt studierum iordningställs för eleverna på underbefälsskolan. Stockholms marinlottakår bjuder även i år på en uppskattad julfest den 1 jan., då "julen dansas ut". 12 juni ges middag för franska matroser

från kryssaren Terrible. Donation från inspektören för Kustartilleriet på 1000 kr till biblioteket. Åtföljt av ett brev vittnade om den stora uppskattning hemmet röner.

1949 Portierlogen flyttas till motsatt sida vilket ger utrymme för ett tvättnedkast.

1950 Dricksvattenfontän installeras utanför markan.

1951 Svårt att få tag i bra personal. Markan går inte ihop.

1952 Den 1 juli höjs priserna för övernattande vpl ur Marinen från 1,50 till 1,75 kr och för vpl från övriga försvarsgrenar från 2 kr till 2:50 kr. På Valborgsmässafton upptäcker 2. kl sjömannen Boström att det brinner i ett hotellrum och lyckas släcka elden. Belönas med 50 kr.

1953 Varmvatten i samtliga tvättrum. Stockholms marinlottakår, som varit hyresgäster sedan starten, flyttar.

1955 Hotellbeläggningen, som efter rekordåret 1945 sjunkit kraftigt, har sakta men säkert ökat och uppgår 1955 till nästan 40.000

1956 Konstnären och f.d. högbåtsmannen Ragnar Kempe utför en väggmålning i marketenteriet.

1957 Antalet nattgäster sedan 1944 överstiger en halv miljon. Örlogshemmet får sin första TV-apparat.

1958 Den 18 december celebreras DVÖ 50 år i närvaro av stiftelsens höga beskyddarinna HKH Drottning Louise.

1959 Logiavgifterna höjs för Marinens underbefäl och vpl från 1:75 till 2 kr per natt och sängplats.

1961 Automater för smörgåsar och drycker installeras. Hotellbeläggningen minskar - flera vpl reser hem med egen bil över veckosluten.

1963 Tobaksautomat installeras.

1965 Drottning Louise, Örlogshemmets höga beskyddarinna, avlider och efterträds av HKH Prinsessan Sibylla.

1968 Övergången till en lättare flotta medför minskad sjögående personal då de stora fartygen utgår ur Kustflottan.

1969 Örlogsvarvet i Stockholm stängs och medför en märkbar nedgång i besöksfrekvensen på DVÖ. Från den 1 november får även personal ur Armén och Flygvapnet utnyttja DVÖ.

1970 Hotellbeläggningen ökar.

1971 Restaurangavdelningen rustas upp. Kvällsservering ersätts av automater. Upprustningen av fastigheten fortsätter. Även civila gäster tas emot under veckosluten.

1972 TV med kanal 2 införskaffas. HKH Prinsessan Sibylla avlider och efterträds av HKH Prinsessan Christina.

1974 De f.d. marketenterilokalerna hyrs av musik- och dansrestaurangen Atlantic.

1978 Ett konferensrum iordningställs på plan 5.

1980 Hotellbeläggningen är tillfredsställande och priserna höjs för alla utom de vpl. som betalar 20 kr per natt. Ej försvarsanknutna gäster betalar i enkelrum 100 kr per natt.

1983 75 årsjubileet firas den 21 september i närvaro av ett flertal gäster samt HKH Prinsessan Christina. Avtal tecknas med Musikcafé Atlantic för fem år.

1984 Fasaden renoveras. Samtliga elledningar byts ut.

1989 Atlantics nya ägare planerar en ombyggnad för ca 7 milj. kr till restaurang "COMMEDIA dell'ARTE" men går i konkurs och konkursboet köps av Hasse Wallman.

1991 Kontrakt skrivs med Hasse Wallman.

2000 Hotellbeläggningen, som minskat stadigt, ökar igen.

2001 Kgl. Krigsvetenskapsakademien samt Allmänna Försvarsföreningen flyttar in.

2004 Hotelldelen ökas till 45 rum med dusch. KÖMS flyttar in.

2006 Stockholms Marinlottakår flyttar in på plan 1.

2008 100-årsjubileum.

DVÖ, Stiftelsen Drottning Victorias Örlogshem

BÅTAGARSKOLAN

Navigationsseglings- och motorbåtskurser

08-718 25 60

www.batagarskolan.se

Vi söker fler
Seglingsinstruktörer
kontakta oss

Från periskop och brygga

UBÅTSMAN OCH AMIRAL UNDER KALLA KRIGET.
MINNESBILDER FRÅN TIDEN 1948-1991.

Läs om amiral Stefensons spännande liv i flottan med dramatiska skildringar av ubåtsjakt och av andra händelser. Boken är rikt illustrerad med fotografier, målningar mm, varav flera i färg". Pris 285 kr.

Du kan beställa boken direkt på fax 08-599 290 01, tel 08-599 290 28 eller e-mail: magnus.ullman@lmlaw.se.
www.magnusullman.com

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN

www.ha.ax

Studera på Åland!

Högskolan på Åland ger dig en gedigen grund för framtida utmaningar! Vi erbjuder högklassig och modern utbildning. Med en examen från Högskolan på Åland i bagaget hittar du lätt jobb efter studierna.

Utbildningen kombinerar teori med praktik. Genom vårt samarbete med utländska universitet och högskolor får du också möjlighet att åka på praktik eller som utbytesstudent utomlands.

Högskolan på Åland ligger i Mariehamn, på Åland, med korta avstånd och små enheter i svenskspråkig miljö.

Du kan också delta i vår öppna kursverksamhet på Öppna högskolan.
Se kursutbudet på www.ha.ax/open

UTBILDNINGSPROGRAM

- Elektroteknik
- Företagsekonomi
- Hospitality Management
- Informationsteknik
- Maskinteknik
- Sjöfart
- Vård

HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND

Högskolan på Åland
Neptunigatan 17, Pb 1010, AX 22111 Mariehamn, Åland Finland
+358 (0)18 537 000, ansokan@ha.ax

Återträff med 72:or

Ombord i Falken förtöjd vid Flottans Skeppsbros i Karlskrona, samlades 17 förväntansfulla och mogna män torsdagen den 15 maj 2008. Bengt Pålsson, värnpliktig på Falken 1972, hade lyckats hitta adresser till samtliga i nyckelbesättningarna – befäl och värnpliktiga. 2008 års Divisionschef (DC) Jerker Schyllert hade funnit en lämplig tidpunkt för Återträffen och Bengt hade skickat ut uppropet. I avvaktan på Gladan, som ombaserade från Örlogsvärvet, fördelades till fartyg och säkerheten gick igenom. *Efter presentation – det var ju 36 år sedan vi seglade ihop – dröjde det inte länge förrän minnen och historier flödade på trossbotten. Vad var det som hade utspelat sig under sommaren 1972?*

Rustning och jubileum

Skonerterna, under befäl av undertecknad Sten Gattberg (DC/FC Gad) och Clas Öqvist (FC Fak), rustade sedan vanligt i Karlskrona och den 30 maj började den första elevperioden med Flottans befälselever, Sjövärnskårsaspiranter och Rydbergsgastar för segling i södra Östersjön. Det var segelexercis, revning och nödstyrning, och lektioner. Bland annat besökte vi Korsør där vårt totalt otränade fotbollslag mötte den danska flottstationens. Resultatet var en skräll, 18 – 0 till värdnationen! Försommarvädret var växlande och gav rika möjligheter att ge eleverna förståelse för vädrets inverkan på fartyg.

Sedan eleverna mönstrat av i Örlogshamnen, embar-

kerade inbjudna tidigare fartygschefer. Det var 25 år sedan befälstecknen hissades på skonerna. Särskilt hälsade vi nestorn Björn Atterberg, som assisterade Tore Herlin vid skonernas utformning och mångårig FC. Det blev en dags jubileumssegling, där seglen snabbt och med erfarenhet sattes.

Östersjösegling

Med fullt antal elever, civila skolynglingar, inleddes den andra perioden. I svaga vindar drog vi oss nordostvärt mot finska Hangö. Högsommarvärme mötte och visiter avlades av fartygscheferna i helvit uniform med sabel. På programmet stod bland annat kransnedläggning och en fotbollsmatch. Denna gång blev resultatet 2 – 0 till skonerna. Seglingen sydvart, med besök i Visby, blev betydligt mer vindrik. Vi seglade en dag parallellt med Gotland Runt-seglarna. Senare, utanför Öland, fick vi en fin VNV som gavs en dygnsdistans på 142 nm – årsbästa hittills. Som avslutning till ankars syd om Verkö, hade vi snärjexercis följt av kapprodd/-segling med skeppsbåtarna och skeppsafton.

Efter semesteruppehåll, kastade vi loss från Örlogshamnen och seglade åter nordvärt i Östersjön. Nu hade vi officersaspiranter från Kungl Sjökrigsskolan och Sjövärnsaspiranter som elever. In i Kalmarsund för att se om den nya Ölandsbron verkligen hade 36 m fri segelhöjd. Med stortoppens 32,5 m klarade vi bron – även om det kändes osäkert!

Mälardrottningen

Under seglingen mot Hårsfjärden bedrev vi intensiv segelexercis inför kommande kappseglingar, Sail Training Races. Där tog vi ombord anhöriga samt årets Mälardrottning, Cecilia Janse, och seglade ut på Mysingen för att senare förtöja i Nynäshamn.

Kk C-G (Kåga) Bager inmönstrade på *Falken* som fristående Divisionschef (DC). Det innebar att Clas Öqvist var kvar som FC *Falken* liksom Sten Gattberg på *Gladan*. Dessutom embarckerade en journalist från Sveriges Radio, Birgitta Moberg, för att göra reportage om seglingen till Helsingfors.

Fortsatt segelexercis, nu lite mer avancerat med att sätta råtoppssegel och storstängstagesegel. Besättningen drillades även i revning och sättande av stormstoren, det tunga, obändiga, lösfotade trekantseglet (från 1948). Som final på exercisen, paradankrade skonerna inför Sveaborg. Alltså, samtidigt som ankaret fälldes, bärgades seglen, sjösattes skeppsbåtarna och fallrepen lades ut – snyggt!

Tall Ships´ Race

Dagen därpå förtöjde vi i Helsingfors, där segelfartyg förtöjde i avvaktan på starten. Efter mycket umgänge och det viktiga Captains´ Briefing, kastade fartygen loss och gick mot startområdet vid Helsinki kassunfyr. På väg ut mötte kompakt dimma, men med hjälp av vår lilla radar tog vi oss ut. Efter två timmars fördröjning, gick starten för råseglarna, Klass A, norska *Christian Radich* och danska *Danmark*. En halv timme senare startade Klass B 1, där skonerna ingick tillsammans med, bland andra, SXX *Gratia* och amerikanska skonaren *Te Vega*. Svaga vindar gjorde starten svår och positionerna växlade. *Gladan* lyckades komma först över startlinjen.

I höjd med Hangö drabbades vi av en stormby med åska, som krävde nattlig aktivitet av besättningen i form av segelbärgning, men snart sattes seglen igen. Med kurs mot Hoburgen ökade vinden från NO. Sjön växte och de lätta seglen bärgades med bibehållen god fart. Tvärs Östergarn blåste det 18 m/s och *Gladan* var tung att styra. Dags att ta in 2 rev i storseglet – ingen fartminskning! På 7 timmar seglade vi 80 nm = 11,4 knop. Så fortsatte vi mot Ölands södra fyr och vi kunde slå ut reven. Även de lätta seglen sattes allteftersom vinden avtog. Mellan Utklippan och Sandhammaren konstaterade vi att farten varit 12,1 knop. Innan vi passerade mållinjen syd Trelleborg siktade vi *Christian Radich* långt akter om oss.

Gladan gick för motor genom Falsterbokanalerna och ute i Höllviken drabbades vi av varmgång i propelleraxeln och tvingades ankra. Det dröjde många timmar innan vi fick hjälp av en bogserbåt att komma till Malmö. Under tiden räknade vi ut att bästa distans och fart under en vakt, var 49,8 nm = 12,5 knop. Bästa dygnsdistans var 252 nm = 10,5 knop! Besättningen hade gjort ett mycket gott jobb och all segelexercis hade lönat sig. En fantastisk segling!

I Malmö fick vi besked om att *Gladan* vunnit kappseglingen totalt och i Klass B 1. *Falken* kom 2:a i klassen. I Klass A kom *Christian Radich* 1:a (2:a totalt) och *Danmark* 2:a. Prisutdelning skulle senare ske i Travemünde, men ur Bo Cassels hand mottog *Gladan* Besättningen Rydbergsgastarnas bronsjetong på svarteksplanka. En fantastisk kappsegling!

Sail-in-Company

Nya elever från KSS mönstrade och de ”befarne” återvände till skolan.

Från Malmö var det gemensam segling ner genom Flintrännan mot Travemünde, där alla ankrade. Under seglingen fick våra flaggkadetter genomgå officersexamen ombord i stället för på KSS och utnämndes till löjtnanter. Och när vi förtöjt, blev det prisutdelning. Tre priser fick *Gladan* motta, störst var vandringspriset ”Florence Cup”.

Mot Kiel seglade alla åter tillsammans för att i Kieler Förde formera oss i två kolonner i paradsegling. *Gladan* fick åter motorproblem – det banalaste anledning av alla: Tomt i dagtanken! (Vem hade inte skött sin uppgift?). Nå, snart var *Gladan* på plats igen och i tid för mötet med 36 passagerarfartyg med särskilt inbjudna ombord. På stränderna stod folk långt ut i vattnet. Det lär ha varit omkring 200 000 åskådare!

HM Kronprinsen, på väg hem från Olympiaden, inbjöds att återbekanta sig med *Falken*, där han varit aspirant 1966, med Kåga som DC/FC (och mig som 2.O). Nu efteråt vet vi vem Kronprinsen träffade under Olympiaden i München. Vår fristående DC mönstrade av och vi tackade honom för de erfarenheter han givit oss.

Även det tragiska attentatet på israeler, inträffade under vårt besök i Kiel, vilket lade sordin på stämningen bland oss alla och programmet för besöket ändrades.

Start vid Helgoland

Efter passage av Kielkanalen förtöjde vi i Helgolands hamn. Väl ute i startområdet, fick *Falken* en bra start och gick över startlinjen som tvåa, medan *Gladan* kom långt efter. Nu var vi ute i Nordsjön, där det inte bara var vinden som vi hade att ta hänsyn till. Tidvattenströmmarna är viktiga att beräkna, särskilt i de måttliga vindar som rådde inledningsvis.

Men snart var det dags att ta in 2 rev i storen på både *Gladan* och *Falken*. *Gladan* skörade en klyvare och *Falken* sin skonert. På kvällen slog vi ut reven och fler segel kunde sättas. *Falken* hade valt en annan väg än *Gladan* och när vi närmade oss mållinjen utanför Dover, var *Falken* före *Gladan*. Nu gällde det – kunde *Gladan* segla in de 5 nm som skiljde? Nej, när *Falken* passerade mållinjen, var hon 1,3 nm eller 11 minuter före *Gladan*!

I Dover inmönstrade befälselever från Karlskrona Örlögsskolor och sjöofficersaspiranterna återvände till KSS. Därmed var vi inne i sista utbildningsperioden. Ute på Nordsjön mötte vi en styv nordvästlig bris, vilket eleverna inte var beredda på – sjösjukan grasserade. Det

blev verklig segelexercis med många krysslag på väg nordvärt mot Grimsby. Vi passerade det ena fyrskeppet efter det andra, under allt längre nätter.

Homeward!

Vid högvatten lämnade vi Grimsby och seglade nedför Humber River och ut i Nordsjön med alla segel, utom fisherman, satta. Kurs mot Skagen. Vädret växlade från lätta vindar till hård bris från varierande riktningar. Det blev en krokig väg hemåt. Men så plötsligt kunde vi höra Sveriges Radio, just då Birgitta Mobergs program från seglingen Nynäshamn till Helsingfors sändes. När vi äntligen rundade Skagen, var det över normalt god sikt och vi såg nästan hela västkusten!

Efter utankarplats i Malö hamn, seglade vi vidare till Hälsingborg, där skonerterna och eleverna inspekterades av Chefen för Sydkustens örlogsbas och Chefen för Karlskrona Örlogsskolor. När de debarkerat utanför Malmö, fortsatte vi runt Skåne och upp till Karlskrona angöring. Vi seglade in på "Flaket" med alla segel satta och gjorde en vacker ankringsmanöver i Madviken vid Aspö. För sista gången detta år, bärgades seglen den 4 oktober. Seglen slogs ifrån och stängerna firades. Efter sex timmars arbete, var vi avriggade och det var svårt att tro att vi seglat in på morgonen! Dagen därpå förtöjde vi för vintern. *En fantastisk sommarsegling!*

Till detta är bara att berätta – om Ni inte redan vet det – Nils Bruzelius, 1:O, gifte sig med Birgitta Moberg 1973.

Om allt detta kunde vi 72:or prata om, men inte räckte tiden till för detta. Vi fick nöja oss med brottstycken medan vi åt en välkomponerad middag på Sjöofficersmännen i Karlskrona. Att de tre dagarna gav mersmak rådde det inget tvivel om – alla önskade ytterligare återträff!

Tack, Bengt Pålsson. Du har gjort fantastiskt jobb och lagt ner stor möda på Återträffen. Så hände det som egentligen inte skall hända – Du kunde själv inte vara med, eftersom Din mor blivit allvarligt sjuk. Vi alla saknande Dig och alla vill vi tacka Dig. Låt detta bli vårt TACK!

På återseende – Fair winds!

Sten Gattberg

Ett resultat av denna Återträff är en hemsida www.skonertkamraterna.se

Det finns säkert fler besättningar som vill organisera återträffar. Kanske kan en kamratförening bildas - "Bevara Skonerterna"!

Alla Ni som läser detta och har varit mönstrad i segelfartyg en månad eller mer, är välkomna att ansöka till Rydbergsgäst.

Läs mer på www.sjogard.se/rydbergsgastarna

Falken

Hogland 220 år, -två segrare en förlorare

När den ryska och svenska linjeflottan vid middagstid den 17 juli 1788 möttes utanför den lilla ön Hogland i Finska viken, stundade ett av de häftigaste sjöslagen i Östersjöns historia. När mörkret lagt sig och fartygen sargade återvände hem, hade cirka 3000 ryska och svenska matrosar stupat eller sårats och den svenska flottan skjutit slut på nära nog all grov ammunition, som fanns att uppbringa i landet. Slaget och den svenska oförmågan att återuppta striden skulle få stor betydelse för kriget såväl som för Sveriges position i Östersjön.

Urladdningen vid Hogland var resultatet av en allt mer splittrad utrikespolitik och ett vacklande svenskt ledarskap. Gustav III planerade att konsolidera sin makt i riket och återupprätta Sveriges anseende som krigarnation med hjälp av ett kort lågbudgetkrig mot arvfjenden i öst. Krigsplanen gick i korthet ut på att med hjälp av snabba amfibieoperationer nära fiendens politiska och administrativa centrum S:t Petersburg tvinga Katarina II till förhandlingsbordet och där återföra territorium, som förlorats vid frederna 1721 och 1743. Kungen skulle sedan i triumf återvända till ett jublande Sverige, där den nationella enigheten i kampen mot "ryssen" svept undan ifrågasättandet av det gustavianska enväldet.

Först måste dock sjöherravälde etableras i Finska viken, farligt nära den ryska linjeflottans bas i Kronstadt. Den svenska linjeflottan hade under den gustavianska perioden genomgått omfattande rustningar, men personalen – de seglande flottornas stomme – och de logistiska systemen innehöll många brister. Ställd inför ett kort krig med överraskningsmomentet på sin sida fanns dock förutsättningar för framgång.

Det pågående ryska kriget mot Turkiet slukade ansevärliga landmilitära resurser. Det fanns även oriktiga indikationer på, att den ryska flottan avseglat mot den turkiska krigsskådeplatsen och lämnat huvudstaden öppen för angrepp. Gustav III var inte sen att anamma denna uppfattning och avseglade österut, ett beslut som senare skulle visa sig ödesdigert, när hela den ryska flottan uppenbarade sig utanför den lilla ön Hogland 1788.

De två flottorna möts

Kungens bror hertig Karl, som formellt förde befälet över linjeflottan, siktade eftermiddagen den 17 juli ryska linjeskepp och i den svaga vinden formerade man en slaglinje. De ryska fartygen visade sig vara långt fler, än vad man räknat med, men tron på ett kvalitativt övertag i kombination med den ryska linjens initiala manöversvä-

righeter fyllde snart de svenska leden med tillförsikt. En våldsam artilleriduell påbörjades och de svenska skeppen besköt med lod den ryska linjen, som höll sig på allt för långt avstånd för att åsamkas större skada. De ryska fartygen var något svagare bestyckade än de svenska, men i gengäld kraftigare i bordläggningen och stod således emot den svenska elden. Båda sidors fartygschefer följde obehagligt dåtidens väl inövade och mycket stela linjetaktik, vilket gav lite utrymme för egna initiativ och striden förblev därför statisk.

Eftermiddagen övergick i kväll. De svenska artilleristerna hade förbrukat sin ammunition och besättningens utmattningsparalyserade fartygen. Läget i den ryska flottan var liknande och de stridande återgick i den än svagare vinden till sina baser. Solen gick ner över de illa tilltygade skeppen och många av de sårade i hålrum och skansar skulle aldrig få se den gå upp igen. Slaget vid Hogland var slut, utgången för de inblandade oviss, men redan planerades sjösättningen av myten om "Segern vid Hogland".

Nyckeln till förståelse av Hoglandsslagets strategiska konsekvenser ligger mycket i de rivaliserande makternas baseringsförutsättningar. Sveaborg vid Helsingfors, dit flottan gick efter slaget, var inte dimensionerat för rustning och underhåll av så stora styrkor, som nu anlände. Resurser för ersättning av förstörd materiel och förbrukad ammunition saknades här helt. Linjeflottans bas var Karlskrona, men avståndet dit utgjorde en allvarlig friktion vid krig i österled. Den ryska flottan hade däremot stora förråd på en bekväm armlängds avstånd och kunde därför snabbt fornera och löpa ut igen för att under hösten blockera Sveaborg. Isläget under senhösten möjliggjorde dock för hertig Karl att slippa ur blockaden och återföra flottan till Karlskrona. Det blev en äventyrlig färd i kalla novembervatten, som tog hårt på de av sjukdom redan ansatta besättningarna.

Slagets konsekvenser

Båda nationerna hyllade sina hjältar från slaget och tillskrev sig segern trots det i stort oavgjorda resultatet. Detta var en naturlig del i kungens övergripande strävan att ena hemmaopinionen kring kriget, men konsekvenserna för Sveriges krigsansträngning lät inte vänta på sig. Att landsätta trupper för en ny front på den södra sidan av Finska viken var i och med den fortsatta ryska dominansen till sjöss omöjligt. Skärgårdsflottans trupptransporter var mycket sårbara till havs och i behov av effektiv eskort vilket nu saknades.

Krigsplanläggningen fick revideras och armén tvangs genomföra ett konventionellt fälttåg österut genom Finland, där försörjningsmöjligheterna var mycket begränsade. Missnöjet inom armén förstärktes av de umbäranden, det längre fälttåget innebar och kungens position vacklade betänkligt.

Gustav III slapp med blotta förskräckelsen ur sitt ryska krig. Skärgårdsflottans förkrossande seger vid Svensksund 1790 möjliggjorde för kungen att sluta fred och återvända hem, men kriget var en dans på slak lina och blev ett led i de processer, som snart skulle ända den finsk-svenska riksgemenskapen såväl som det gustavianska enväldet. Ryssland kunde vid krigets slut ostört fortsätta sin politiska och militära styrkeuppbyggnad i Östersjöregionen. Positionerna flyttades gradvis fram och knappt två decennier senare var maktförskjutningen definitiv. Ryska trupper marscherade ostört i Norrland och Finland förlorades en gång för alla.

Slaget vid Hogland är bara en av många drabbningar under den svenska stormaktens sista skälvande tid. Rollen som militär stormakt hade med tiden blivit för tung att bära för det svenska samhället, men innan statsledningen insett detta hade tiotusentals män och kvinnor hunnit offras i allt mindre framgångsrika krig och bataljer.

Nederlagen vid Poltava (1709) och Oravais (1808) är kanske mer än Hogland ihågkomna som markörer för Den svenska krigarnationens fall, men Hogland visar, att för en svag aktör som Sverige kunde även drabbningar med viss taktisk framgång snart förbytas till ett strategiskt bakslag.

August Borg

August Borg studerar vid Stockholms universitets historiska och statsvetenskapliga institutioner samt är verksam som guide på sjöhistoriska museet.

Slaget vid Hogland, oljemålning av Louis Jean desprez. Fartygen i den svenska linjeflottan var optimerade för amfibisk krigföring i nära samarbete med skärgårdsflottan och armén. De var lättmanövrerade, hade ett ringa djupgående och kunde därför uppträda nära en fiendes kust. Dessa egenskaper hade dock mindre betydelse i slaget vid Hogland som hade en mer traditionell karaktär och ägde rum på öppet vatten.

Att läsa *Gustav III:s ryska krig* Gunnar Arteus mfl. (1992), *Svenska flottans historia II:2* Allhems förlag (1945)

Weinsjös karikatyrer

Om båtsmän och båtsmanshåll

Lokalföreningen i Västervik är värdar för 2009 års riksårsmöte.

Är Flottans Män i Västervik männe arvtagare till båtsmännen i Västervik, som fanns från 1600-talet fram till avskaffandet i samband med 1901 års försvarsbeslut.

Är vi arvtagare till Tjust Båtsmans Kompani?

Det var en gång en kung..... Så börjar många sagor. Men det som här skall berättas är ingen saga, utan blodigt allvar och del av vår historia. Båtsmännen, bemanningen på Svenska Flottans Fartyg, kan räknas tillbaka till 1500-talet. Dessa båtsmän förhyrdes för ett år i taget eller för ett visst sjöslag, genom utskrivning.

Gustaf II Adolf är den kung, som genomförde ett utskrivningssystem inom de landsändar, som skulle hålla Flottan med folk. Alla bönder som brukade krono-skatte eller frälsegårdar sammanfördes i ett rotesystem om minst 10 man och däribland skulle en båtsman utskrivas. Motsvarande system skedde i städerna, där en båtsman på 10 borgare skulle utskrivas.

På landsbygden blev det flera gårdar, som fick bära en rote med en gård som huvudrote och de övriga som stödrotar. Bestämmelser utarbetades angående naturaunderhållet, båtsmanstorp, m, utfästelser som roten skulle hålla.

Anställning

Vid kontraktering som båtsman erhöll han en mindre kontantersättning s.k. lega. Vidare erhöles en mindre lön, samt s.k. hemkall/naturaförmåner, som kunde bestå av potatis, spannmål, kött- och fläsk, hö, eller halm. Men detta kunde ersättas med pengar efter ett visst värderingssystem. Båtsmannen skulle erhålla ett torp med tillhörande uthus för att kunna hålla ko, gris och höns m.m. Jord kring torpet skulle ingå för enklare odling. Ved fick han från böndernas skogar, likaså material till stängsel runt odlingsmarken. Var båtsmannen ogift, fick han ej bo på torpet, utan inhystes i rotebyn eller hemma hos föräldrarna. Undantag kunde ske.

Men genom att båtsmannen vid sin anställning blev lovad ett torp, var det naturligt, att han gifte sig för att erhålla denna förmån. En annan möjlighet fanns och det var, om han kunde städsla en piga, eftersom torpet inte fick vara obebott, när båtsmannen var på tjänstgöring. Båtsmannen var bunden vid torpet. Skulle han bli sjuk eller oförmögen att fortsätta sin tjänst som båtsman, var han tvungen att lämna torpet. Därmed skulle en ny båts-

man tillträda. Samma hårda regel gällde också för hustrun, om skulle båtsmannen avlida. Hon var då skyldig att lämna torpet. Var hon i den ålder, att hon var lämplig att bli efterträdarens hustru, kunde hon genom nytt äktenskap få bo kvar. Om inte hamnade hon på någon backstuga eller på socknen. Hade hon vuxna barn, som var gifta, kunde hon inhysas där.

Utrustning

Rotebönderna stod för munderingen fram till 1848, varefter kronan tog över ansvaret. Persedlar, som rotebönderna skulle hålla, var: Jacka, byxor, skjorta tröja, strumpor och skor. Munderingen förvarades i särskilda rotekistor vid huvudroten.

Ständiga båtsmanshåll

Systemet med denna utskrivning kallades det Ständiga Båtsmanshåll och bestod ända fram till 1878, då det avfördes. Under krigstid skulle fördubblingsbåtsmän uppsättas. För varje ordinarie båtsman skulle en fördubblingskarl hållas. Denna skyldighet upphörde 1811.

Båtsmannens namn och nummer var knutet till roten. Därför kan man se en lång följd i rullorna med samma namn på rotens båtsman. Det förekom, att sonen efterträder fadern, men för det mesta fanns inget släktskap trots samma namn. Detta ställer ofta till oreda för släktforskare, som har en båtsman eller soldat i släkten. Den rekryt, som roten föreslog, skulle uppvisas för kompanichefen. Han ensam avgjorde, om rekryten kunde antas och föreslog inskrivning vid nästkommande generalmönstring. Högsta åldern var 36 år och den lägsta 20, men det förekom, att även 16–17 åringar har inskrivits.

Tjänstgöring

En båtsman var kvar i tjänst, så länge han kunde fullgöra sina arbetsuppgifter ombord. En gräns fanns dock och det var 50 år eller 30 tjänsteår. Hade båtsmannen skött sig väl, kunde han få ett gratial (pension) för lång och trogen tjänst.

Under tjänsten som båtsman, erhöles han undervisning i skolämnen såsom läsning, räkning, skrivning och religi-

on. I praktiska yrken kunde lärdom fås i skrädderi, skomakeri, snickeri. En viss grundläggande sjukvårdsutbildning ingick också.

I regel var båtsmannen i tjänst halva året på stationen. Första tiden blev det grundutbildning med sjökommen-dering i rekrytutbildningen. Senare tjänstgöringar kunde bestå i vaktjänst, förrådsarbete, tjänst i verkstäder och varv samt sjöexpeditioner. När båtsmannen var hemma på torpet så ingick dagsverken åt rotebönderna.

Avsked

Vid avsked för en båtsman förekom olika skrivningar, som förklaring. Det finns sex olika alternativ enligt rullorna.

- 1 Redigt och väl sig skickat. Endast i ringa mån med arbete sig försörja.
- 2 Redigt och väl sig skickat. Kan endast i någon mån med arbete bidra till sin nödortftiga livsbergning.
- 3 Kan endast i mindre betydlig mån, med arbete bidra till sin försörjning.
- 4 Kan endas i ringa mån bidra till sitt livsuppehälle.
- 5 Kan i mindre betydlig mån bidra till sitt livsuppehälle.
- 6 Kan genom arbete bidra till sitt livsuppehälle.

Båtsmän på Ostkusten. Båtsmanskompanier. Städernas Båtsmanshåll.

I Norra Kalmar Län fanns 118 båtsmansrotar från Tryserums socken i norr, till Misterhults socken i söder. De var samlade i Tjust Båtsmanskompani under Karlskrona Örlogsstation.

Till detta kommer Städernas båtsmän, Västervik 16 man och Vimmerby 6 man.

Det finns 118 båtsmanstorp i socknarna. Städernas båtsmän bodde lite utspridda inom staden.

Källa: Lars Oswald, forskare om Tjust Båtsmanskompani/ arkivarie/föreläsare.

Båtsman nr 100 Johan Oskar Humbla

*År 1883 vi kommendering fick
Att med fregatten Vanadis på världsomsegling gick
Att oss inhämta kunskap och världen att bese
Vi voro raska sjömän trehundra trettio tre*

Detta är den första versen i den sjömannsång i 87 verser, som båtsmannen nr 100 Humbla vid Tjusts Båtsmannakompani skrev, när han påbörjade jordomseglingen med ångfregatten *Vanadis* den 5 december 1883. Johan Oskar Johansson, som han hette, innan han fick båtsmannanamnet Humbla, föddes i Västervik strax före jul år 1860. Hans mor tjänade piga i en av stadsbondgårdarna i Västervik och hon var inte gift. Det gick inte att förena tjänsten som piga med att vara mor till ett spädbarn på den tiden, så hon lämnade ifrån sig sin lille gosse och dog strax därefter. Hennes föräldrar, alltså lille Johans mormor och morfar, tog hand om pojken. Johan fick gå i Hallingebergs skola för klockaren Krokstedt. Hanan var mycket duktig att läsa och skriva, men fick gå endast tre år i folkskolan.

Strax efter att Johan fyllt elva år dog hans mormor och strax efteråt han morfar. Johan fick försörja sig själv som dräng. Men han fick också höra talas om möjligheten att skriva på för ett båtsmanstorp och bli båtsman i Kungliga Flottan och därmed få eget torp, försörjningen tryggad, och möjlighet att få se världen.

När han som sjuuttonåring fick höra, att torpet nr 100

skulle bli ledigt, sökte han upp kompanichefen för Tjusts Båtsmanskompani och skrev på. Han fick inte flytta in i torpet, eftersom han inte var gift.

Båtsmannen tjänstgjorde i Karlskrona vartannat år. Det första året i Karlskrona var grundutbildning och en 4 månaders långresa till bland annat England. Andra tjänstgöringsåret kommenderades han att medfölja ångfregatten *Vanadis* på en kadettsegling till Medelhavet.

Efter att han kommit hem från denna gifte han sig till midsommar 1882 med Emelie och fick äntligen flytta in i torpet.

I oktober 1883 var det dags för ny tjänstgöring och Johan blev kommenderad att medfölja *Vanadis* på jordomseglingen. *Vanadis* ansågs vara Flottans vackraste fartyg. Hon sjösattes 1862 och förde 1 640 m² segel. *Vanadis* byggdes i brytningstiden mellan segel och ånga så hon hade också en ångmaskin som utvecklade hela 440 hästkrafter. Hon var 68 meter lång, 12,5 meter bred med ca 330 man besättning. Fartygschef vid jordomseglingen var kommandören Otto Lagerberg och med ombord fanns löjtnanten prins Oscar Bernadotte. Det sades att det var för hans skull, som resan kommit till.

Resan innebar ett stort äventyr för alla som fick medfölja. I en tid då det inte fanns radio och TV och endast sparsamt med tidningar och böcker så fick enkla gossar bese Sydamerika, åtskilliga Söderhavsoar, Japan, Siam, Indien m.fl. exotiska länder.

Under hela resan förde Johan Humbla en utförlig dagbok och skrev sjömanssången. Såväl dagbok som sjömanssång finns numera på Västerviks Museum.

Text: Christer Warfvinge

Foto: Markus Nord, Nordproduktion AB

Referenser

Jorden runt under svensk örlogsflagg, Richard Melander, Albert Bonniers förlag 1887

Med fregatten *Vanadis* på världsomsegling, Erik Lehman, VästerviksPostens Tryckeri 1827

Tjusts Båtsmannakompani, Helmer Ingbrand, AB C.O. Ekblad 1967

Båtsman Humbla, Hans Mannerby, Hans Manneby, Rabén och Sjögren 1978

Artikel Flottans Män nr 4 1983.

Resa med *Vanadis*, Etnografiska Muséet 1984

Christer Warfvinge pekar på bläckfläck i Johan Humblas sjöskrin på Västerviks Museum.

Om båtsmän i Västervik

Västervik har av tradition varit en skeppsbyggerstad. Här fanns gott om lämpligt ekvirke och kronan hade här en skeppsgård där åtskilliga örlogsskepp byggdes sedan mitten på 1500-talet. Varvet flyttades 1745 och där byggdes fregatten *Enigheten*, hemmema Hjalmar och Starkotter samt skonerna Jehu och Fröja, samtliga ritade av af Chapman. Örlogsvarvet lades ned 1809.

Båtsmanshålllet inrättades 1634. Till att börja med var Tjusts härad en del av Östergötlands båtsmanskompani, men vid omorganisationen 1863 klövs Östgötakompaniet i två delar. Det blev Östergötlands båtsmanskompani och Tjusts båtsmanskompani det senare med Västervik som huvudort. Staden satte upp 16 ordinarie båtsmän och lika många dubbleringsbåtsmän. Det var för dessa som båtsmansstugorna i Västervik byggdes. I mitten av sjuttonhundratalet befriades Västervik från denna förpliktelse mot erläggande av en vakansavgift.

Kompanichefen tilldelades ej tjänstebostad och i regel bodde ej kompanichefen i Västervik. Kompanichefer har varit S. Alm 1809-21, C.D. Osterman 1821-24, P. Cronhielm 1825-28, G.A. Ringheim 1828-33, C.G. Tornuist 1835-40, C.O.F. Améen 1840-50, J.H. Stålhammar 1850-61, E. Odelstierna 1861-63, P.G.H.F. Ringheim 1863-74, P.G.H. Starck 1874-80, F.W. Lennman 1880-83, J.C. Grischotti 1883-88, A. Hamilton 1888-90, G.J. Klingspor 1890-1909.

Beslut om båtsmansinstitutionens avskaffande togs av Riksdagen 1887 och därefter flyttades expeditionen för Tjustkompaniet till Karlskrona. Anledningen till avskaffandet var att handhavandet av fartyg blev alltmer tekniskt avancerat och bättre utbildad personal erfordrades.

En båtsmans efternamn dikterades av torpet han bodde i. Tjustskompaniet fick dras med flera båtsmannanamn som ansågs underliga. Vad sägs om nr 3 Bråttom, 18 Jungfru, 26 Menlös och 53 Julafton.

(Ur artikel av konteramiral G. Unger, VästerviksTidningen 22 juni 1933)

Storfrämmat i Verköhamnen

Den 31 juli och 1 augusti fick Karlskrona storfrämmat i Verköhamnen. Det var statsisbrytaren Ymer, som kom på besök.

Sjöfartsverket och Sveriges Redareförening stod bakom besöket, som omfattade mellan tio och 15 städer runt svenska kusten. Syftet med detta sjötåg var att försöka få fram intresserade elever till gymnasieskolornas sjöfatsprogram. Sjöfartsnäringen lider nämligen av stor personalbrist.

Med på sjötåget var bland andra Kjell Ståhl, studievägledare vid Törnströmska gymnasiet i Karlskrona och han berättar att 2008 gick endast fyra elever ut från denna utbildning. I år har man dock ett relativt stort antal sökande till denna utbildning. Karlskrona är en av de orter, som har sjöfatsprogram i sitt gymnasieutbud.

Med på sjötåget fanns också styrman Dan Svensson från Aspö. Han finns normalt på Siljaline och sträckan Karlskrona – Gdynia. Hans uppgift var att göra reklam för yrken inom sjöfarten liksom representanterna från Chalmers Tekniska Högskola hade. Sjöbefälsutbildningen sorterar numera under Chalmers.

Isbrytaren Ymer är en av de tre isbrytare som byggdes för Sverige i mitten av 1970-talet. Systerfartygen heter Atle och Frej. När dessa stora kraftiga isbrytare var klara, gavs möjlighet att hålla sjöfarten i gång i Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken hela året. Fartygen är byggda på Wärtsilä varv i Finland.

Den svenska isbrytarflottan består förutom av de tre ovan nämnda av Oden från 1988, Ale från 1973 samt de kombinerade isbrytarna och fraktfartygen Tor Viking, Balder Viking och Vidar Viking från 2000 och 2001. Ale byggdes för tjänst i Väneren men används även i Östersjön. Hon fungerar också som sjömätningsfartyg.

Fram till år 2000 bemannades de svenska isbrytarna med personal ur flottan, befäl och värnpliktiga. Fartygen hade då också en krigsuppgift som minfartyg. Idag har fartygen en helt civil besättning.

År 1980 deltog Ymer i expeditionen Ymer 80, en forskningsexpedition i Arktis med anledning av hundraårsjubileet av Nordenskjöld's expedition med Vega.

Foto: Olle Melin

Olle Melin

Även Trelleborg fick besök av Ymer. Om detta skriver Göte Lindberg följande:
Med Sjöräddningssällskapets räddningsbåt togs de inbjudna gästerna, som kom från rederier, Flottans Män

,sjöräddningen, sjöfartsmuseet och med Trelleborgs kommunalråd i spetsen ut till Ymer. Vi som representerade, har kontakter och hoppas, att rekryteringsbasen på sikt kommer att få ta del av besöket. Ymers befälhavare Stefan Söderholm guidade oss på bryggan och de många

frågor, som ställdes, fick vi svar på. Svensk import och export är starkt beroende av sjöfarten och det finns idag 14 000 svenska sjömän och 150 000 anställda som arbetar med anknytning till sjön. Men det är svårt att hitta ny

Göte Lindberg på Ymers brygga.
Foto Fl M Trelleborg

personal, samtidigt som efterfrågan på sjöfolk växer stadigt. Vad jag som ordförande i Flottans Män i Trelleborg kommer att göra är, att vid våra möten informera om Sjöfartskaravanen och fråga mina "sjömansgubbar", om de har några barnbarn eller barnbarnsbarn, som de kan ge en kick att liksom de själva en gång gick till sjöss få in dessa ungdomar på spåret.

Ymer utanför Trelleborg. Foto Göte Lindberg

Fakta Ymer (Atle, Frej)

Levererade:	1977 (1974, 1975)
Längd:	104,6 meter
Bredd:	23,8 meter
Djupgående:	7,3 meter
Displacement:	8 000 ton
Maskinstyrka:	16 200 kW (cirka 25 000 hk)

Ett människoöde i flottan.

Bror Otto Ferdinand Svensson, född 1865, var trogen Karlskrona och flottan

Att värva sig till skeppsgosskåren var att välja hård disciplin och fostran. Trots dessa hårda krav var det förr många ungdomar, som ställde in sig i leden för ett liv i sjömanskap och hårt umgänge. Att vara skeppsgosse tycks ha varit något gudabenådat. Gamla skeppsgossar, som ännu lever, rosar ännu en numera förlegad till varo.

Sträng fostran kan nog vara bra, men då den urartar, handlar det om något helt annat.

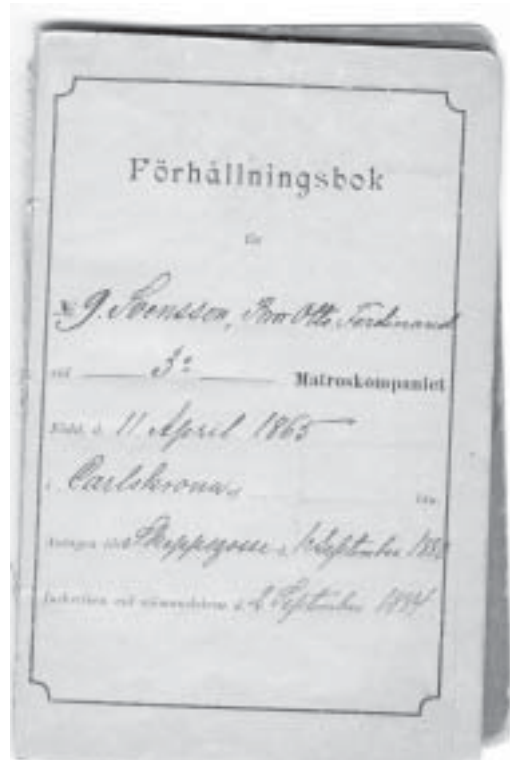
Många tvingades nästan in i detta nya liv för att få en dräglig försörjning och om allt gick väl kunde en befäls-post hägra framledes. Annan vinkling av sådan tillvaro var att rymma från tjänstgöring och straffa ut sig. Detta var till för dem, som tyckte att detta unika sjömansliv var olidligt.

Karlskronagrabben Bror Otto Ferdinand Svensson, född 1865, tog tillfället i akt och blev skeppsgosse den 1 september 1880.

Personliga data vid värvningen var följande:

Längd: 5 fot och 8,3 tum. Ögon: Blågrå. Hår: Ljust

Efter anställning varvades stationstjänstgöring med fartygskommenderingar. Sålunda trampades däck och inte minst mast och rår på briggen *Snappopp*, gamla *Gladan* och *Falken* och berömda *Eugenie*, fregatten med prinsessnamn.

Bror Otto Ferdinand Svensson, Karlskronagrabb, född 1865, såg sin framtid i flottan och blev antagen som skeppsgosse den 1 september 1890. Stamanställd 1884 och underofficer 1900. Han blev Karlskrona trogen och inte minst de fartyg, som i många fall var byggda på örlogsvarvet i Karlskrona. Han avled 1940.

Efter karlskrivning följde stamanställning vid Sjömanskåren i Karlskrona från den 2 september 1884 och Svensson tilldelades 3. matroskompaniet och blev artillerist. Anställningen i kåren varade fem år och innebar långa sjökommenderingar. Kända fartygsnamn vid sjökommenderingar blev för Bror Otto Svensson korvetterna *Freja* och *Vanadis*, ånglinjeskeppet *Stockholm* och pansarskeppet *Göta*.

Minnesvärda kommenderingar var batterikorpral, båtstyrare, instruktör och troppchef.

1892 utnämndes Svensson till underofficerskorpral och i samband med detta skedde giftermål och familjebildning. Efter underofficersskola blev han underofficer den 31 december 1900.

Efter pensioneringen på 1920-talet blev Bror Otto Svensson vaktman på Äspeskär, en militär ö sydost om Karlskrona.

År 1940 lämnade Bror Otto Svensson sitt jordeliv och lämnade bakom sig ett strävsamt liv i flottan med högsta betyg.

Hans förhållningsböcker står sida upp och sida ner med högsta siffran tio, som var toppbetyg i hövlighet, strikthet och inte minst pliktrohet.

Förtjänsttecknet på kavajen talar sitt tydliga språk. Han var hängiven sin livsuppgift.

Födelsedagar

Vi hyllar

105 år född den

13-12 1903 Sven Hedberg HALMSTAD

90 år född den

25-10 1918 Tullmästare Gösta Sundin MALMÖ

26-10 1918 Harry Streijffert GÖTEBORG

17-11 1918 Verkstadschef Åke Lindgren SÖDERTÄLJE

20-11 1918 Kapten Lennart Alexandersson BANDHAGEN

30-11 1918 Knut Stjernlycke KARLSKRONA

85 år född den

10-10 1923 Kammarmusiker Gunnar Schmidt STOCKHOLM

18-10 1923 Ingenjör Curt Ohlsson GÖTEBORG

20-10 1923 Karl-Göran Ahlin NACKA

29-10 1923 Tulltjänsteman Reidar Carlsson FARSTA

1-11 1923 Knut Krantz NYNÄSHAMN

11-11 1923 Lantbrevbärare Ossian Nilsson ÅHUS

13-11 1923 Jan-Olof Liljeroos NORRTÄLJE

15-11 1923 Karl-Gustaf Svensson HALMSTAD

1-12 1923 Gustav Boström NORRTÄLJE

5-12 1923 Sven-Olof Wikman SUNDSVALL

8-12 1923 Karl-Eric Hedin ÄNGELHOLM

12-12 1923 Kommendörkapten Ingemar Lilius JÄRFÄLLA

12-12 1923 Harald Steen VÄXJÖ

20-12 1923 Ämneslärare Sture Jadénus GÖTEBORG

23-12 1923 Polisinspektör Åke Blessner HISINGS BACKA

80 år född den

1-10 1928 Bertil Holmström GÖTEBORG

2-10 1928 Åke Mohlin HANDEN

3-10 1928 Kapten Sven Loman VENDELSÖ

20-10 1928 Sven-Olof Svensson VÄSTERVIK

1-11 1928 Sjöingenjör Per-Olof Eriksson V FRÖLUNDA

2-11 1928 Stig Ekström HALMSTAD

3-11 1928 Lennart Johansson STUREFORS

11-11 1928 Radioassistent Bengt Nordlöf JOHANNESHÖV

16-11 1928 Ingenjör Bengt Strelert KARLSKRONA

19-11 1928 Ingenjör Gert Brettmark VALLDA

23-11 1928 Ingenjör Olov Drebäck ALFTA

3-12 1928 Konteramiral Ola Backman VÄSTERHANINGE

10-12 1928 Löjtnant Hans Ahlzen TUNGELSTA

17-12 1928 Moje Wickström SOLNA

26-12 1928 Per Gösta Nilsson ÖSTERSUND

27-12 1928 Kapten Kurt Svensson HÄRNÖSAND

75 år född den

4-10 1933 Förman Lars Sjöberg BANDHAGEN

10-10 1933 Berth Brindefeldt ÄNGELHOLM

13-10 1933 Jan Tingberg TOMMARP

13-10 1933 VD Rolf Östlund SUNDSVALL

26-10 1933 Erkki Anttila ESKILSTUNA

27-10 1933 Johannes Palmgren KISTA

30-10 1933 Reparatör Bruno Andersson KRISTIANSTAD

8-11 1933 Direktör Torsten Anderson VIKBOLANDET

10-11 1933 Holger Thufvesson STOCKHOLM

16-11 1933 Esko Kivijuuri TORSHÄLLA

23-11 1933 Pensionär Bert Lundahl SUNDSVALL

28-11 1933 Ingemar Gabrielson KALMAR

3-12 1933 Kronolots Kenneth Melander SUNDSVALL

11-12 1933 Herr Bert Thelander SUNDSVALL

17-12 1933 Sven-Hugo Kahnborg VÄSTERVIK

27-12 1933 Tage Andersson V FRÖLUNDA

31-12 1933 Åke Söllvander VÄSTERFÄRNEMO

70 år född den

6-10 1938 Karl-Erik Borg KIL

8-10 1938 Mats Björklund STOCKHOLM

8-10 1938 Stig Grundberg LYSEKIL

9-10 1938 Ingenjör Sture Bergman BROMMA

10-10 1938 Chaufför Ingvar Axelsson KRISTIANSTAD

10-10 1938 Brandmästare Anders Ridderby KARLSKRONA

13-10 1938 Avdelningsdirektör Sven-Erik Karlsson RÖNNINGE

14-10 1938 Valter Johansson STAFFANSTORP

16-10 1938 Bengt Asterling VARBERG

28-10 1938 Sven Sahlsten NYNÄSHAMN

1-11 1938 Ingvar Nilsson GUNNEBO

1-11 1938 Kommendör Örjan Sterner HANINGE

3-11 1938 Oswald Feldin SOLLENTUNA

5-11 1938 Anna Kuylenstierna MALMÖ

6-11 1938 Ombudsman Ingemar Gustafsson ÄLTA

6-11 1938 Charkuterist Carl-Gustaf Hjelm UDDEVALLA

8-11 1938 Eddy Borg FILIPSTAD

8-11 1938 Lennart Nyberg HALMSTAD

8-11 1938 Björn Rimér KARLSHAMN

12-11 1938 Börje Kjellstenius BILLDAL

13-11 1938 Bankdirektör Ulf Heumann STOCKHOLM

14-11 1938 Lektor Erland Mattsson GODBY

17-11 1938 Göte Nilsson KARLSKRONA

17-11 1938 John Sjölin HALMSTAD

18-11 1938 Örlogskaptan Björn Fornander FÄRENTUNA

1-12 1938 Hans Segertoft ÄLTA

6-12 1938 Fastighetsmäklare Börje Tibert HÄGERSTEN

8-12 1938 Gunnar Bäverstig VÄSTERVIK

15-12 1938 Stig Hedberg VAXHOLM

25-12 1938 Ingemar Holm LYSEKIL

27-12 1938 Löjtnant Bertil Fredengard KARLSKRONA

27-12 1938 Örlogskaptan Åke Hörnqvist VÄSTERHANINGE

27-12 1938 Bert Rosqvist HANDEN

65 år född den

3-10 1943 Kommendörkapten Per Wahlberg STOCKHOLM

3-10 1943 Christer Widgren VÄSTERHANINGE

6-10 1943 Klas Linné NORRKÖPING

7-10 1943 Kommendör 1 gr Ulf Edman DJURSHOLM

14-10 1943 Kommendörkapten Gunnar Mannervik STOCKHOLM

16-10 1943 Adjunkt Leif Aljered JÖNKÖPING

16-10 1943 Sjöman Christer Jönsson STOCKHOLM

18-10 1943 Klas-Göran Lindahl HÄGERSTEN

18-10 1943 Representant Johnny Schmidt SÖDERTÄLJE

22-10 1943 Rune Andersson STOCKHOLM

23-10 1943 Snickare Kent Andreasson HAVERDAL

23-10 1943 Nils-Håkan Håkansson KARLSHAMN

2-11 1943 Löjtnant Eilert Persson ÅRSTA

4-11 1943 Jonny Andersson HAGFORS

7-11 1943 Kapten Hans Melin KARLSKRONA

10-11 1943 Montör Erling Olsson BRASTAD

10-11 1943 Kommendörkapten Göran Palmedal NYNÄSHAMN

11-11 1943 Bertil Hornej ÖSTHAMMAR

14-11 1943 Sven-Olof Andersson ÖREBRO

14-11 1943 Advokat Nils Hansson HÄRNÖSAND

14-11 1943 Tekniker Ragnar Sköld STENHAMRA

16-11 1943 Kommendör Anders Ståberg HÄGERSTEN

21-11 1943 Leif Lirfeldt KOLMÅRDEN

26-11 1943 Lotsbiträde Tony Svahn VARBERG

29-11 1943 Jan-Anders Rydmark HÄRNÖSAND
30-11 1943 Håkan Hoffert KARLSKRONA
2-12 1943 Kock Kenny Nilsson GÖTEBORG
3-12 1943 Sjökapten Kjell Nordström SUNDSVALL
5-12 1943 Björn Olander VÄSTERHANINGE
9-12 1943 Skeppare Helge Nilsson FAGERVIK
14-12 1943 Christer Nilsson SENNAN
20-12 1943 Janåke Jonsborg VADSTENA
20-12 1943 Befälhavare Tore Sundström GÄLLNÖ BY
22-12 1943 Produktionstekniker Sven-Olof Olsson MARIEHOLM
24-12 1943 Lars-Olof Johnson KARLSKRONA
24-12 1943 Jan-Olof Månson MOHOLM
27-12 1943 Gunnar Johansson VÄSTERVIK
28-12 1943 Salsvakt Sjöfartsmuseet Berne Grönqvist GÖTEBORG
31-12 1943 Bert-Erik Karlsson HALMSTAD

60 år född den

11-10 1948 Per-Göran Skog SÖDERTÄLJE
14-10 1948 Åke Hellerstedt KALMAR
22-10 1948 Roger Thörn HISINGS BACKA
27-10 1948 civ.ing Håkan Olofsson STOCKHOLM
31-10 1948 Kapten Phillip Nielsen LYCKEBY
5-11 1948 Örlogskapten Krister Karlsson V FRÖLUNDA
13-11 1948 Kurt Valter Alfredsson ÄNGELHOLM

15-11 1948 Ingemar Ernberg ENEBYBERG
18-11 1948 Mats Eliasson MOHEDA
20-11 1948 Tryckeritekniker Sven Reinart Bergsten
SUNDSVALL
24-11 1948 Karin Bengtsson ÄNGELHOLM
13-12 1948 Kenneth Nilsson V FRÖLUNDA
24-12 1948 Stellan Forsman FINSPÅNG
25-12 1948 Bo Tjällström NORRKÖPING
30-12 1948 Roland Pettersson LÄRBRO

50 år född den

9-10 1958 Tomas Frisk VÄXJÖ
18-10 1958 Verkstadsmontör Göran Andersson JONSTORP
18-10 1958 Kapten Mikael Johnsson LYCKEBY
21-11 1958 Per Görgen Jenssen VÄSTERVIK
25-11 1958 Bengt Sällström ÄNGELHOLM
26-11 1958 Ambulanssjukvårdare Stefan Johansson LYSEKIL
10-12 1958 Lagerarbetare Leif Hansen MALMÖ

40 år född den

19-11 1968 Sjöman Elisabeth Mellberg ALNÖ
23-11 1968 Lars Gunter Ryde'n JÄRFÄLLA
25-12 1968 Elektriker Thomas Johansson RÖNNINGE

30 år född den

23-11 1978 Rickard Eriksson NORRKÖPING

Avlidna kamrater

Sven Andersson ASARUM
Född den 29 maj 1932 Avliden den 21 juli 2008
Tore Andersson KARLSKRONA
Född den 26 maj 1921 Avliden den 10 juli 2008
Marindirektör Harry Brännström TÄBY
Född den 14 augusti 1930 Avliden den 29 april 2008
Kapten Lennart Gabrielsson YSTAD
Född den 8 juli 1927 Avliden den 18 april 2008
Christer Laurell HALMSTAD
Född den 17 december 1926 Avliden den 11 juni 2008
Förman Leif Lundgren LYSEKIL
Född den 23 juli 1938 Avliden den 6 maj 2008

Driftsingenjör Stig Nilsson SIMRISHAMN
Född den 13 juni 1917 Avliden i mars 2008
Hans Sigurd Rooth BORLÄNGE
Född den 18 augusti 1920 Avliden den 4 juni 2008
Mejerist Lars Trulsson HALMSTAD
Född den 24 mars 1924 Avliden den 19 juni 2008
Kapten Lennart Widell KARLSKRONA
Född den 24 april 1928 Avliden den 10 juli 2008
Sven Fritz Zetterberg STORVIK
Född den 29 augusti 1925 Avliden den 4 maj 2008
Kapten Eric Zons KARLSKRONA
Född den 13 september 1921 Avliden den 19 april 2008

**Hedra våra avlidna kamraters
minne med en gåva till Flottans
Män.
Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder FM
kansli blanketten till de sörjande.**

Julhälsningar

Glöm ej att skicka in en julhälsning, som kommer att införas i nr 4.
Hälsningen kostar 40 kr för medlem och 80 kr för förening och sätts in på plusgiro 588 19 - 4
före den 11 november.

Lennart Bresell
Kansliet

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Göteborg

Gunnar Ekbladh
Leif Hultberg
Fredrik Nilsson
Karl-Erik Palmqvist

Halmstad

Lennart Andersson
Lars-Åke Andersson
Victor Emanuelsson
Lars Meijer
Sven-Åke Sebelius

Karlskrona

Klas Freij
Sven Johannesson
Hans-Olof Karlsson
Jan-Erik Lindqvist

Kristianstad

Maj-Lis Nilsson
Ingvar Röjlar
Nynäshamn
Curt Lewén
Thomas Nilsson

Norrtälje

Lennart Albinsson
Berit Björklind
Per Magnus Broman
Georg Jerzy Ljungquist
Sören Persson
Sune Sundell

Lysekil

Berndt Eskilborn

Stockholm

Jan Hallström

Thomas Osvald

Sundsvall

Erik Hedlund

Christer Jendré

Varberg

Kim Jensen
Ängelholm
Patrik Ellenheim
Anders Hoberg
Kaj Johansson
Peter Wetterberg

Trelleborg

Sigvard Ewald
Mats Felländer
Kjell Grender
Lars Herrstedt
Thomas Larsson
Fredrik Linden

Karlstad-Värmland

Bengt Andersson
Jonny Andersson
Rolf Emanuelsson
Börje Grafman
Peter Hyllengren
Peter Jakobsson
Stig Johansson
Rolf Lindén
Lars-Åke Lundqvist
Kenneth Magnusson
Jonas Olsson
Bernt Pihlblad
Lars-Ove Reis
Peter Rodin
Karl-Åke Schoultz
Sven-Erik Södervall
Sven Toremark
Leif Widen
Anders Wiss

Ät Din lunch på Militärsällskapet

Du som är medlem i **Officersförbundet** och tjänstgör i Stockholm, tag för vana att då och då äta lunch på **MILITÄRSÄLLSKAPET**.

Sittningar 11.30, resp. 12.30. Lunch bokas senast dagen innan per telefon. Lokalerna är öppna 11.00 till 14.00, måndag till fredag under säsongen. Är Du Reservare eller verksam i

Totalförsvaret, kan Du mot årsavgift bli medlem och inta Din Lunch.

Medlemmar har dessutom möjlighet att disponera lokalerna för högtidsdagar eller andra sammankomster på kvällstid. Bokning sker i god tid, senast två veckor innan.

Njut av den vällagade och rikliga maten och koppla av i den trivsamma atmosfären.

Ta gärna med gäster. Ett konferensrum är iordningställt för sammanträden.

Adress: Valhallavägen 104. 3tr

Tel: 08-611 60 92

www.militarsallsskapet.se

www.marinalaroverket.se

Nautisk och marinteknisk utbildning
08-85 32 00

Glöm all
latrinhantering!

08-615 25 25 www.fritidstoa.se

Lokalföreningarna informerar

Region Mitt

Gotland

Flottans Män på Gotland har haft sommaruppehåll, men verksamheten har inte för den skull legat helt nere.

Vår tidningsreferent och biblioteksansvarige medlem, Thomas Worms, deltog 16-18 maj i FM:s Riksamsmöte i Falsterbo. Ett utförligt referat med vad som avhandlades på mötet, inklusive bilder, är överlämnat till FM Gotland:s styrelse. Vi har även glädjen att vår medlem, Sören Strand, har erhållit ankarmedaljen i guld för sina förtjänstfulla insatser i föreningens intresse.

En höjdpunkt under sommaren var ett besök av T56, som under två dagar, 25-26 juli, var förtöjd i Visby hamn. Besättningen omfattade 15 medlemmar från Föreningen Mtb-veteraner, med Mikael Holm som FC. FM Gotland gjorde ett besök ombord och vi fick en intressant genomgång av fartygets historia, upprustning och nutida verksamhet.

Ett studiebesök gjordes därefter på Sjöinformationskompaniet i Visby, där vi fick en överblick av sjötrafiken i Östersjön samt information om verksamheten. Senare delen av fredagen och kvällen ägnades åt en gemensam samvaro i Marinstugan under glatt samspråk, sjömän emellan. Nästföljande dag mönstrade fyra medlemmar på T56 för en färd söderut längs Gotlands västkust, till Klintehamn. Ett stort tack till besättningen på T56 för två intressanta gemensamma dagar.

FM Gotland inleder höstterminen med en ärtmiddag 19 september, därefter fortsätter verksamheten enligt programmet.

Eftersom arrendekontraktet för marken, där vi har vår Marinstuga, är uppsagt, är frågan om var vi skall härbärgera verksamheten överhängande. Diskussioner pågår om lösningar. Bl.a. diskuterar vi med fören-

*T 56 förtöjd i Visby hamn.
Foto Roland Hoas*

ingar med sjöfartsintresse om en gemensam lösning, en "Marin lokal" på Gotland.

Med hälsningar från FM Gotland
Thomas Worms
Olof Berglund

Stockholm

Det blev ingen Qi Gong på Stora Tratten. På grund av familjeskäl blev det inte någon Qi Gong på Tratten vecka 29. Jag ber om ursäkt för, att informationen om detta inte kom ut till medlemmarna. Jag ser fram emot att nästa sommar kunna hålla Qi Gong igen.

Med vänlig hälsning
Maud Biärsjö.

Skeppsholmsdagen

I år arrangeras Skeppsholmsdagen söndagen den 14 september kl 1100-1700. Program erhålls vid Skeppsholmsbron. Saxat ur programmet:

Flottans Män deltar med informationstålt och kastågstävlan i miniformat (fina priser) vid Östra brobänken.

Guidad vandring i den marina miljön med start vid Skeppsholmsbron kl 1200 (gratis för Flottans Män).

Blåsorkester från Nynäshamns kulturskola spelar från kl 1400 (nära tennisbanan).

Visning av navigering och signalering från förr och nu.

Kungl. Flottans Angasabalett spelar och sjunger marin gladjazz från 1430 vid Östra Brobänken.

Besök ett stort antal fartyg från flottan från förr och nu.

Bo Holtman

Besök på Karlbergs Slott

Vi besöker Karlbergs Slott tisdagen den 30 september klockan 1730. Vår guide blir L-O Nilsson. Samling sker vid entrén klockan 1715. Ingen kostnad. Anmälan gör till Flottans Mäns expedition tel. 80-611 1011.

Tyvärr finns ingen möjlighet till någon måltid i samband med besöket, men om man efteråt går upp till Rörstrandsgatan, så finns där flera små mysiga restauranger, där en trevlig måltid kan intagas.

Bo Holtman

Ärtmiddag

Vi äter vår ärtmiddag torsdagen den 9 oktober på Blasieholmens Restaurant på Blasieholmsgatan 4C. Den ligger i närheten av vår expedition. Vi börjar klockan 1730 med att lyssna till Hans Juhlin, som håller ett föredrag om sjöräddningen i Sverige med tonvikt på Sjärräddningssällskapet. Sedan intager vi ärtmiddagen, som består av ärt-

soppa, pannkaka och ett glas punsch.

Priset för detta är 200 kr. som inbetalas på postgirokonto 35 80 22-2 senast onsdagen den 1 oktober.

Välkomna!

Lars Biärsjö

Lille Jul

Fredagen den 7 december har vi tänkt ha vår traditionella julfest. Men vi har ännu inte kunnat fastställa ett detaljerat program för detta i tid för att få med det i detta nummer av tidskriften. När programmet väl är klart, kommer vi att maila ut det till alla medlemmar, som har anmält sina adresser. Övriga ombedes att hålla kontakt med expeditionen tisdagar klockan 12 •16 på telefon 08-611 1011 för att få närmare information.

Lars Biärsjö

Södertälje

Så kom då äntligen sommaren, så vi kunde börja utnyttja vår egen ö, Notholmen, igen. Notholmen ligger i Södertälje-leden, vid Skansundet och har ni vägarna förbi, så är ni hjärtligt välkomna.

Våra traditioner på ön (sedan 1948) består till stor del av våra gemensamma fester under sommaren.

Sillfrukosten lördagen före midsommar gästades av många trogna medlemmar, men vädrets makter var ej med oss, så vi fick njuta av delikatesserna vid långbord under partytält.

Midsommarfirandet genomfördes desto bättre i strålande väder, både midsommarafton och den sedvanliga 5-kampen på midsomrardagen..

När detta läses har vi den 30 augusti förhoppningsfullt framgångsrikt genomfört den årliga 5-kampen inom Region Mitt (Gotland, Haninge, Norrköping, Stockholm, Södertälje, Västerås, Norrtälje, Linköping, Nynäshamn).

5-kampen kommer att genomföras i skämtsamt anda men allvarlig kamp med 3-manna lag, ett eller flera från de olika föreningarna. Mer om 5-kampen i kommande nummer.

Lennart Persson

Region Syd

Karlskrona

Som vanligt blir det lite färre aktiviteter i föreningslivet under sommarperioden, men vår numera traditionella gemensamma grillkväll vill vi inte missa. Den 14 augusti träffades vi ute på det vackra Skönstavik för en mycket lyckad grillkväll. Vädrets makter stod oss bi och ett stort antal medlemmar hade sökt sig ut i vår sköna natur. Denna gång hade vi även inbjudit våra kollegor inom KA 2 Kamratförening.

Vår medlem Bror Nestlander hade tagit med sig sin hund och genomförde en imponerande hunduppvisning på den gröna gräsmattan nedanför vår föreningslokal. Innan vi smakade på det goda grillköttet, gick vi en tipsrunda. Alla tyckte trivas och som vanligt med en god kamratanda.

I dessa dagar pågår planeringen av vårt 70-års jubileum den 13 september, som vi skall ha på Sjöofficersmässen.

Två nöjda klubbmästare. Bengt-Göran Magnusson i Flottans Män till vänster och Lars Iger i KA 2 Kamratförening

Av årsprogrammet återstår för övrigt föredrag om våra svenska fyror den 9 oktober och marinbaschefens föredrag den 13 november.

Med vänlig hälsning
Rolf Svensson

Foto: Olle Melin

Intresserade medlemmar följer Bror Nestlanders hunduppvisning

Kristianstad

I det härliga vädret försöker jag plita ned några rader, om vad som hänt i Kristianstad den senaste tiden.

Den 27 mars fick Per-Åke förhinder att hålla föredrag, men ersattes med kort varsel av Ingvar. Det blev succé.

Den 17 april höll Per Körnefeldt föredrag om örlogsfartyg från hela världen. Det blev lyckat och per är välkommen åter

Ett tack till Göte Lindberg, drivande kraft i en 4 Skåne för ett väl genomfört riksårsmöte.

Vid dragningen i vårt lotteri, som sköttes med bravur av Jonny Ekdahl, vanns första pris, en tubkikare, till vår medlem Stig Adamcyk. Till lotteriet hade Ingvar Nilsson skänkt en av sina tavlor. Ett stort tack för detta.

Den 31 maj gjorde vi en bussutflykt till Malmö och vidare till Skanör-Falsterbo med matpaus med egna matkorgar i Skanör Ljung. Färden gick vidare till Sveriges sydligaste punkt, Smygehuk och fortsatte kustvägen österut, där kända platser som Kåseberga, Skillinge, Brantevik och Simrishamn passerades. Som traditionen bjuder, blev det korvgrillning i Knäbäckshuset med Stig som grillmästare och med bälgspel av Herbert. Ingvar ledde allsången. Under de två timmar vi gjorde uppehåll passerade tre brudpar förbi. Det blev en mycket lyckad tur med hemkomst till Soldathemmet vid 19-tiden.

Vi hälsar nygamla medlemmen Ingvar Røjler och nya medlemmen Majlis "Masan" Nilsson välkomna i föreningen och hoppas ni skall trivas hos oss.

Den 6 juni, nationaldagen firade vi tillsammans med FOS.

Den 5 augusti hade vi styrelsemöte med försök att få ihop ett program för hösten.

Den 25 september håller vår sekreterare Lars-Ingvar Elofsson föredrag om sin tid på jagarna *Halland* och *Småland*.

Den 25 oktober är det dags för årets fest, ålagillet. Det äger rum kl 1700 i Soldathemmet och det serveras kokt och stekt ål tillagade efter gamla recept. Sedan blir det äppelkaka med vaniljsås, kaffe och kaka samt avslutningsvis dans till levande musik. Allt detta får man till det oslagbara priset av 240 kr/person.

Den 25 november håller örlogskapten Jan Tornerhjelm föredrag med titeln "Vad händer i södra Östersjön."

Vi deltar i vesper i Nosaby kyrka den 3 december tillsammans med FOS.

Slutligen, den 14 december äter vi årets hemlagade julbord till självkostnadspris.

Vid samtliga träffar serveras någon form av mat och dryck. Läs nogå vårt utskickade program!

Hjärtligt välkomna!

Lennart Fredriksson

Trelleborg

Från lokalavdelningen i Trelleborg kan vi rapportera, att en stor del av tiden, under våren har ägnats åt förberedelser för Riksårsmötet.

Vi vill på detta sätt tacka alla i "4 Skåne" för allt arbete ni gjort under planeringstiden fram till vi kom till skott. Dessutom vill vi tacka alla deltagarna, som verkligen gjorde Riksårsmötet till en glädjefest!

Rubriken för månadsmötet 5 juni var "Kustbevakningen". Något missförstånd eller förväxling hade tydligen skett, varför vi i stället fick höra om Sjöräddningssällskapets verksamhet i stort och i synnerhet om stationen i Falsterbokanalerna. Mats Felländer, SSRS, berättade, med stor dramatik, om olika räddningsauktioner och att SSRS är beroende av gåvor från företag och privatpersoner. Hela 1800 frivilla är beredda att ställa upp längs Sveriges kuster, när som helst på dygnet för att rädda nödställda.

Mats berättade också, att stationen har 4 jourlag med totalt 29 man och att man får cirka 2000 larm om året. Räddningsbåten skall ha lämnat kajen inom 15 minuter från larm. Bland det mest traumatiska man upplever från stationen i Falsterbokanalerna är självmodshoppare från Öresundsbron. De är dessutom ofta mycket svåra att hitta. Det är ingen tvekan om, att Mats är en god ambassadör för SSRS. Medlemmarna uppskattade verkligen föredraget och gav föredragshållaren en applåd.

Aktiviteterna i juni duggar tätt. Trelleborgsavdelningen har livaktiga medlemmar

och styrelsen och övriga gör stora ansträngningar att tillfredsställa önskemålen.

En uppskattad aktivitet årligen är utbytet med Bröndby Marinförening och om besöket i Bröndby 7 juni berättar Göte Lindberg:

"För många år sedan läste jag Fritjof Nilsson Piratens bok "Bock i Örtagård", där det beskrivs, att det på gamla Hotell Horn i Malmö dukades upp ett delikat smörgårdsbord. En av gästerna, patron Jon Esping, herre till Gottorps Säteri i Tosterup tog detta smörgårdsbord i besittning under flera timmar.

Vid vårt besök i Bröndby den 7 juni, kom jag att uppleva ett helt otroligt "madabord" med anrättningar av alla de sorter. Det som danskarna dukade upp kan helt enkelt jämföras med Hotell Horns. Tiden att "spisa" igenom den "goa maden" tog flera timmar, innan det var dags för femkampen. Gemytligheten hos våra vänner i Bröndby är enorm och efter prisutdelning till alla lagen, var det dags för att inta kvällsmaten, som bestod av röda pölser med bröd och dryck. Efter en trevlig dag embarkerade vi vår buss och styrde kursen mot Malmö, där vi även släppte av deltagarna från Ängelholm. Vi fortsatte sedan i behaglig fart mot Trelleborg, där vi, mätta och trötta, debarkerade vid 2200-tiden."

Hösten inleddes med en grillkväll i Gislövs Läge 9 augusti. Denna samlade cirka 30 personer, som grillade och umgicks av hjärtans lust i solnedgången.

Med vänliga hälsningar

Åke Jönsson

Västervik

Utdrag från loggboken från december 2007 till juli 2008. Jo, som sedvanligt är, hade vi en våldsamt trevlig julfest i Vikingarnas klubblokal ute på Notholmen. Sångarlaget sjöng som vanligt med alla segel brassade för fyllning. Eftersom skattmästaren sitter hårt på kistan blev det inga pengar till kvällens övriga underhållning. Men en bra styrelse tar saken i egna händer och dekorerade sig i Lucia-kjortlar, tomtekläder med tillbehör och stjärngossar inte att förglömma. Papparazzi-fotografer var synliga i mängden av åskådare, men kära läsare, jag kan inte delge er några "smaskiga" bilder från föreställningen, alla bilder blev hemligstämplade enligt § 13 i lokala ordningsstadgan. (Man får inte uppvigla lokalbefolkningen i onödan). Så blev det Jul och ett Nytt År.

Då vände vi blad till 2008. Vad händer då? Jo, Barbro Friberg kom till vår Marinstuga med bilder från 50-talets Västervik. Kan ni tänka Er, att så mycket upplysning om Västervik har inte förkunnats under en kväll

som då. Det skulle räcket till flera "Västerviks-såpor", må ni tro.

Sedan började en renovering av köket i Marinstugan och med allt stök under tiden, förlades februari klubbafton i Lysingsbadets Sauna med karbad och kall pilsner för nedkyllning. När köket blev färdigt, så invigdes det med bandklippning och alla tillbehör som sig bör.

I mars var det årsmöte med redovisning för kökets förnyelse. Årsmöteteflörpöte programenligt, den "gamla" styrelsen hänger med ännu ett tag.

Så var det dags för april månads intåg, då allting börjar vakna till liv. Månadsmötet besöktes av Gunnar Bengtsson. Han gratulerade till det nya köket och önskade lycka till. Efter mötet talade Gunnar Bengtsson om gasledningen, som skall läggas i Östersjön från Ryssland till Tyskland. Intressant information fick vi ta del av, sådant som inte står i tidningarna. Förra året fick Markus Nord, (vår webmaster), en stipendieresa till Australien av Rotary, där han bl.a. filmade över och under vattenytan. I maj visade han filmen och talade om sina upplevelser "down under".

Efter detta närmar sig våren sitt slut med midsommar som vändpunkt, men först så skall den obligatoriska Skärgårdslunchen avnjutas, som i år var på "historisk mark", nämligen vid båtsmansstugorna med Sanna Ackrell som matmästare. Sedan följer allt slag i slag: Midsommar, med delar av Sångarlaget, som underhöll med sånglekar både på Lysingsbadet och vid båtsmanstorpet Vråstugan vid Kulbackens museum.

Hasselörodden, som är signerad vår ordförande Carl-Erik Edström, roddes hem den 16 juli och därefter inleddes Veteranbåtsmöte, som höll 25-årsjubileum här i Västervik. Nästan 50 båtar hade samlats. De äldsta var från början av 1900-talet. Naturligtvis var Västerviks Flottans Mäns Sångarlag representerade både på Hasselörodden och Veteranbåtsfesten.

Efter sommarens alla begivenheter är det dags att kavla upp ärmarna och ta itu med Flottans Mäns Riksårsmöte, som hålls här i Västervik 22,23,24 maj 2009.

Med pennan i hand

Bosse Nord.

Växjö

Sommaren börjar så sakta gå mot sensommar och höst. Det har här i Växjö varit som på andra ställen sol och värme blandat med välbehövliga regn. Sammanfattningsvis kan man nog ge sommaren betyget väl godkänd. Här kommer några rader, om vad vi haft för oss inom föreningen, sedan vi hördes av senast.

Lördagen 24 maj var det dags för vårstäding. Ett tiotal personer samlades och gjorde med förenade ansträngningar såväl stuga som trädgård i toppskick. Efter väl förrättat värv intogs gemensam silllunch.

Den 6 juni firades nationaldagen. Som traditionen bjuder firades denna under högtidliga och värdiga former i Marinstugan. Vädret var strålande och de cirka 20 deltagarna kunde njuta av klubbmästarnas nypotatis med sill i olika former åtföljt av kaffe och jordgubbstårta. Flaggan halades punktligt kl 21.00 till toner från Stefan Sandgrens trumpet. Som avslutning på ceremonin sjöngs nationalsången.

Under kvällen gjordes också dragning i vårt medlemslotteri. Den som denna gång hade turen på sin sida var Lars-Gunnar Nilsson. Vinsten var som vanligt gratis deltagande för två personer vid valfri aktivitet förutom Wilhelmshill.

Lördagen den 14 juni stod Bouleturnering med grillning i Lammhult på programmet. Närmare 20 personer hade samlats för att försöka erövra den åtråvärda titeln som klubbmästare i Boule. Detta innebär numera även att, förutom äran, vederbörande som pris får en statyett föreställande en Boulespelare. Under Holgers Karlssons ledning lottades deltagarna samman i tvåmannalag, som sedan spelade och slog ut varandra. De lag som gick till finalen, var lagen Stellan Nilsson/Kjell Sandgren och Holger Karlsson/Lennart Salomonsson. Efter en jämn och spännande kamp stod Stellan och Kjell som segrare och fick ur Stens Svenssons hand motta var sin statyett som bevis på sin klubbmästartitel. Efter dessa strapatser smakade Leifs och Stens grillade fläskkarré med potatis- och grönsallad mycket bra. Den alltigenom lyckade eftermiddagen avslutades med kaffe och kaka med jordgubbar och vispgräddor.

Efter sommaruppehållet samlades den 5 augusti, bortåt 15 personer till den månatliga Tisdagsträffen. Denna gång var det Kjell Sandgren, som stod för skaffningen, kaffe och smörgåsar.

Närmast på programmet står den traditionella höstfesten på Wilhelmshill den 6 september. Då vankas det bland annat bufé, musikunderhållning och dans.

Slutligen vill vi tacka "4 Skåne" för ett väl organiserat och genomfört Riksårsmöte i det vackra Höllviken.

Med hälsningar från FM Växjö.
Anders Karlsson

Region Väst

Göteborg

En 4 Skåne är inte alltid vad det låter som. I detta fallet är det fyra lokalföreningar som genomförde Flottans Mäns Riksårsmöte på

Falsterbo kursgård där Göte Lindberg styrde som koordinator. Vi i Göteborg tackar för arrangemanget och önskar alla kamrater runt om i landet en god seglats tills vi ses nästa år i Västervik.

Marinstugans Dag hade föregåtts av mycket arbete av både Bojen och Flottans Män. Karl-Harry har sorterat böcker efter titlar och författarenamn i flera veckor innan. Han har inte sålt så mycket böcker någon gång tidigare. Så förberedelser är inte bara viktigt, det lönar sig också.

Kommersen i full gång

Mycket av det som blev över tog Åke Karlberg hand om och körde till nästa loppmarknad, som en idrottsförening skulle ha veckan efter.

Jag vill passa på att tacka alla givare av gåvor samt alla Bojor och Flottans Män, som gjorde även denna Marinstugans Dag så lyckad. Tack skall Ni ha.

Till Kronobergarnas Smålandsstuga var Alf Martinsson och undertecknad med fru inbjudna till deras årsmöte. Kvällen avslutades med en måltid, där det serverades hemkryddad snaps. Vi tackar för detta och jag hoppas, att vi kan träffas över gränserna med fler kamratföreningar och även bjuda in dessa till våra träffar.

Utanför Smålandsstugan

På Maritiman i Göteborg ligger ett antal historiska skepp. Där bland finns fyrskeppet Fladen. Ombord har Sjöfartsverket tillsammans med Maritiman skapat sin första permanenta utställning med syfte att öka allmänhetens kunskap om Sjöfartsverkets verksamhet och sjöfartens betydelse. Invi gning av utställningen på gick av stapeln en solig och varm dag i maj, där bl.a. både länsöverdirektör Göran Bengtsson och kommunalrådet Anneli Hulthén höll invigningstal.

Efter detta bjöds det på en lättare förtä-

Länsöverdirektör Göran Bengtsson

ring ombord på Knopen, då även Flottans Mäns sångkör bjöd på skönsång.

Är Du i Göteborg, så är ett besök på Maritiman något, man inte bör missa. Där ligger ett tjugotal fartyg med bl.a. HMS Jagaren Småland.

Vårens sista styrelsemöte förlade vi till Västra Frölunda Brandstation, där vi blev väl mottagna och efter en genomgång av anläggningen fick disponera ett konferensrum för vårt möte.

Museihörnan

På Nationaldagen samlades ett antal kamrater, som marscherade med flaggor till Ulvenmonumentet och därefter till graven, där föreningskamrater ligger begravda och nedlade på båda ställena blommor och avslutade med en tyst minut. Efter ceremonin, blev det kaffe i Marinstugan.

Efter sommaruppehållet har vi åter börjat med våra aktiviteter i Marinstugan. På vår hemsida och i tidningen Pejling kan var och en se, vad för ljusglimtar som bjuds under hösten. Det börjar med den resa tillsammans med övriga kamratföreningar i GSMK till Karlsborg. Sedan kommer det dagen efter en skaldjursafton, om vädret så tillåter, under fladdrande tältdukar.

Avslutningsvis vill jag önska alla en riktigt trevlig höst och ser fram emot att åter få träffas under hösten.

Lars-Erik Wennersten

Halmstad

En varm och vacker sen vår följdes av någon månad med ”upp o ner väder”, men det blev bättre (?). När detta opus skrivs, är det värmebölja. Det varierande vädret har inte smittat av sig på vår verksamhet, som endast gått åt ett håll -framåt.

Senvårens första och enda tillställning var inte oväntat en vårfest. Ännu en gång har det visat sig, att vår förening har medlemmar, som vet hur man anordnar gemytliga fester. Vi, som var där (det fanns plats för fler), hade mycket trevligt och gick därifrån mätta, glada och otörstiga.

Nationaldagen firades på traditionsenligt sätt, dock med ett undantag. Vi var många fler än vanligt.

Den 8 juni besöktes vår broderförening i Kongens Lyngby för den årliga sommarfågelskjutningen. Från Halmstad var vi 18 personer, medlemmar samt en del respektive. Bemötandet och umgänget var, som vanligt, helt förträffligt. Allt var sig likt – nästan. Två saker avvek från mönstret. 1: Måltid och prisutdelning avåts/ägde rum i parken på Sorgenfri slott. 2: Vi, från Halmstad, tog fler grensegrar, än vi någonsin gjort. Ovanstående förhållanden gjorde inte saken sämre, tvärtom. Stort tack alla danska vänner!

Helgen innan midsommar hade vi vårt årliga ”Öppet Hus”. Flottans Kavaljerer sjöng, vår medlem Göran Ahlstedts spelmän spelade, föreningsmedlemmar med respektive hade ställt upp med kakkab och närvaro. En liten fadäs med annonseringen gjorde, att publikrusningen uteblev. Vi hade dock trevligt ändå.

Senare hälften av juli arrangerades ännu en Marinfestival i Halmstad. Detta arrangemang drar mycket folk till staden och vår förening är engagerade på många sätt. Vår sånggrupp framträder vid fyra tillfällen, bl.a. under invigningsceremonin på stora scenen, då även svensk lösen avskjuts från marinestugan. Vid årets festival hade vi en lånat ett antal modellbåtar, som tillsammans med våra egna modeller, ställdes ut i stugan. Föregående års idé att servera kaffe återupptogs i år. Detta, tillsammans med kavaljerernas framträdanden, gav ett icke föraktligt tillskott till föreningskassan. Vi i föreningen är ett stort tack skyldig till kavaljerer, kakkakare, modellbåtsbyggare, salutskjutare, kaffekokare, guider m.fl. såväl medlemmar som respektive. Festivalen avslutades med att samtliga fartyg stävades till sjöss. Vid passage av marinestugan saluterades varje fartyg med ett skott från salutkanon.

Vår sånggrupp går från klarhet till klarhet. Engagemangen ökar i takt med kvalitén, bl.a. fler allsångskvällar på olika ställen m.m. I början av oktober är det dags för för-

sta utlandsturnén, nämligen till Kongens Lyngby, där en varuhuskedja jubilerar. Den spelning förmedlades av vår danske manager Peder Møller Hansen, tillika ordförande i Marineföreningen i Kongens Lyngby. Den årliga julkonserten är på planeringsstadiet. Det ryktas också om, att en äldre, lätt förvirrad, dam i Blomstermåla är i gång med att bilda en fanclub.

Hösten närmar sig, tid för kamrataftnar och PUB-afton. I september gästas vi av Jeanette

Winberg som talar om Marinfestivalen och kommande Tall Ship Race. I oktober berättar Stellan Nilsson om slaget vid Taranto. Ordinarie kvartalsmöte 5 oktober är flyttat till 28 september med anledning av Kavaljerernas utlandsturné. Höstens städdagar inträffar i år 29-30 september med reservdag 1 oktober.

Ni är givetvis alltid välkomna till Marinestugan, inte bara på städdagarna.

Tack för i sommar och väl mött.
Kjell A Jönsson

Publicerad den 12 juni 2008 i Nya Wermlands-Tidningen

Många hamnade på ett infanteriregemente, andra blev artillerister. Eller spreds ut över diverse andra regementen, som till exempel kustartilleri, luftvärn, pansar och träng. Ett fåtal uttogs till något jägarförband. Men knappast något var finare och mera uppskattat än att sjösätta sin militärbana vid Flottan.

På fritiden gick man sedan gärna omkring och visade upp sin ”sjömanskostym” med den runda båtmössan, som bar en etikett, som skvallrade om var man låg placerad, vilket för det mesta var detsamma som Stockholm. Många rekryter sökte följaktligen till flottan, men när mönstringen genomförts stod det oftast instämplat på placeringsorden att tjänstgöringen skulle ske på ett helt annat förband. Det fick säkert en och annan att fräsa av ilska.

Flottast vid flottan alltså, och att det epitetet skulle bevaras åt eftervärlden stod klart på ett tidigt stadium. Redan 1935 bildades den ideella föreningen ”Flottans Män”. Den har i dag ungefär 4 500 medlemmar utportionerade på 29 lokala föreningar. Kung Carl Gustaf är för övrigt Flottans höge beskyddare. Inom skräet finns medlemmar som varit både stamanställda och meniga. De flesta befinner sig numera i ett åldersspann mellan 65 och 80 år. Syftet med föreningen är att den fortsatt ska stå på tre ben och därvidlag bevara kamratskap, örlogstradition och sjöförsvaret. Värmland, som tillhör region väst, har Flottans Män bara levit i två års tid. Och det är kanske rentav så, att det är Göte

Rahms förtjänst att den överhuvudtaget existerar.

Göte, som tidigare arbetat i 30 års tid som teknisk konsult inom VIAK och Sweco, men framför allt varit stamanställd inom Flottan, fick av en gammal flottist uppdraget att bilda lokalföreningen Karlstad/Värmland. ”Personen ifråga sa till mig, att nu måste du Göte ta initiativ till att bilda en förening i Värmland. Ni utgör en vit fläck på kartan, som måste suddas! ut”, sa han. Det där tog Göte Rahm omgående till sig och kallade in tre personer, som han var helt säker på hade varit flottister. En av dem var den nuvarande kassören i föreningen, Roger Sundberg. De övriga var stamanställda Tom Thörn och Stig Friberg.

”En månad efter att jag fick det där telefonsamtalet våren 2006, satt vi tillsammans i en trädgård i Viken i Karlstad och bildade en interimstyrelse”, berättar Göte Rahm. Alla tog sin uppgift på allvar och Roger Sundberg kan berätta, att det nu började en stor ragningsprocedur av gamla flottister. Vi ringde upp personer, som vi visste hade anknytning till Flottan och lät det hela sedan också ske via mun-till-mun-metoden. Vi gick till och med till radion och efterlyste folk. Vid första årsmötet som hölls 2007, kunde konstateras, att medlemskapet höjts till ett 50-tal. ”Men vi vill bli många, många fler, så alla värmlänningar som legat vid Flottan får gärna höra av sig och bli medlemmar”, hälsar

Göte

Göte Rahm är ordförande inom Flottans Män i Värmland och Roger Sundberg kassör.

PS. Efter artikeln i Nya Wermlandstidningen har medlemsantalet i föreningen ökat med 30%.

Varberg

Först en hyllning till föreningarna i Trelleborg, Kristianstad, Malmö och Ängelholm (med den fyndiga och självvalda tituleringen *en fyra Skåne*) för ett mästertligt arrangemang och ett väl genomfört riksårsmöte under några soliga majdagar i Höllviken. Där efter en rättelse i vår spalt i förra upplagan av denna förträffliga tidskrift. Tyvärr missade jag att ange rätt namn på givaren till den akvarellmålning, som omnämns i spalten. Det är Sven Andersson, ledamot i Kultur- och Fritidsnämnden, som generöst skänkt konstverket till föreningen. Roland Nilsson som nämns har lika gentilt förärat Damklubben Tärnan en motsvarande akvarell. Därför förväxlingen, för vilket jag ber om överseende.

Under sommaren brukar vanligen total stil-tje råda över föreningars verksamhet; dock inte så för vår del trots dagar med väl tillta-gen värme. Till årstidens fröjder hör spising av matjessill, nypotatis, jordgubbar och allt annat, som därtill krävs. Kanske även en fyra Skåne? På det sättet dukade en energisk festkommitté upp för "sina gäster" intill sista plats i vår trivsamma lokal.

Som ett bidrag till underhållning berättade undertecknad om den optiska telegrafens roll, när enheter ur flottan undsatte den svenska armén år 1809 vid Ratan (Umeå) och Tore Tejler testade lättasamt vår slutledningsförmåga i en tävling med finurligt formulerade texter.

Traditionsenligt deltog Flottans Män i firandet av Nationaldagen med flaggprydd marsch till Societetsparken och arrangemanget där och lika traditionsenligt avslutades dagen i föreningslokalen med kaffe och en jordgubbsdekorerad gräddtårta à la Bodil.

En solig eftermiddag gjorde vi en utfärd till kyrkogården vid f.d. Kustsanatoriet i Apelviken, där Rolandh Nilsson mötte upp i det lilla kapellet. Väl initierad berättade han om den gamla kyrkogårdens byggnader och gravar, vars stenar avslöjar, att många barn och ungdomar från norrländska orter blev gravsatta där. I dåtidens Sverige ansåg sig ingen ha råd att värdigt föra hem dem.

Med idoga insatser av FM och Tärnor har vi vid två tillfällen under juli månad haft loppisförsäljning i tullhuset, där vi även frestade badgäster och andra flanörer med kaffe till nybakade våfflor med sylt och grädde. Kommersen gick bra och gav ett gott tillskott till kassan, samtidigt som vi fick utmärkta tillfällen att presentera föreningen och våra verksamheter.

Inom kort drar vi igång höst- och vinterverksamheten. Program och annan information skickas ut inom kort. Se även vår hemsida: www.flottansman.se/Varberg Där hittar du program och annat intressant, som vår gode webbmaster har sammanställt.

Ha en god eftersommar och höst
Per Callenberg

Minan utanför klubbhuset

Ängelholm

Just när dessa rader når läsarna, har vi haft eller skall få besök av Marininspektören konteramiralen Anders Grenstad, som även är vår Rikshedersordförande. Han kommer till oss för att berätta om dagsläget i marinen. Detta sker eller har ägt rum på stadens bibliotek och där i hörsalen, där det finns gott om plats. Vi räknar med stort intresse och hoppas att våra närliggande föreningar kommer på besök. Tidigare på dagen träffas representanter från kommun, F.10. kamratförening, press och kollegor över en bit mat i Hantverkshuset som är beläget strax intill vår Kajuta, som i höst byter tak och bärande bjälkar. Vi hoppas att dessa arbeten, som beräknas pågå i en månads tid, skall bli färdiga i god tid till nästa program.

Även detta äger rum i vårt fina biblioteks hörsal. Vi har lyckats få hit vår nyvalde riksordförande kommandören Johan Forslund och dagen är den 4 november. Vi har även inbjudit Danska Marinföreningens ordförande kommandörkapten Jens Ole Löje Jensen, som i förväg lovat försöka komma. Vi träffades hos Bröndby Marinförening i Köpenhamn i somras. Vi väntar nu otåligt på slutligt besked i ärendet. Det känns som en stor ära för oss F.M. här i Ängelholm, om denna träff kan komma till stånd.

Sedan sist har mycket hänt. Vi har varit på svensk träff i Köpenhamn inbjudna av Bröndby Marinförening tillsammans med kamraterna från Trelleborg och Malmö. Ett trevligt minne har vi av denna utflykt med danskt gemyt och mycket god mat därtill. Tack Bröndby och tack Trelleborg för bussresan från och till Svågertorp

Kransnedläggning i Köge.
Foto Barbro Nerhagen

Ytterligare en gång har vi åkt över bron till våra nya Danska vänner i Köge Marinförening, som bjöd in till att fira minnet av ett svensk danskt sjöslag i Kögebukten för mer än 100 år sedan och där vi förlorade dessutom. Vi överlämnade genom vår ordförande. Lars Linde Flottans Mäns sköld

Skölden på plats inom 5 minuter Lars Linde och Köges Jörgen Jensen konstaterar rekordet.Foto Barbro Nerhagen

med inskription från Ängelholm. Våra värddar satte nytt rekord i snabbhet med att få upp skölden på väggen i deras mysiga klubbhus, som är beläget bara några få meter kajkanten i Köge fina hamn. Vi fick berättat, att den svenska veteranbåten minsveparen M.20 nyligen besökt Köge under sin färd från Stockholm till Göteborg. Vi tackade förmannen Jörgen E Petersen och hans kamrater för ett trevligt "Sjöslagsminne" hos våra vänner i Danmark och återvändande till vårt fädernesland. Hoppas vi snart kan mötas igen hos oss eller här i trivsamma Köge På gensyn!

T. 38 beundras Marindagen
Foto Gunnar Gunnarson

Vi har även besökt Marindagen i Karlskrona, där många besökare samlades. Vi hoppas verkligen, att denna tradition kan bevaras, även om vår marin krympes allt mera. Skall vi verkligen stå försvarslösa i framtiden?? Vi, som låg inne under 40 talets mitt och slut och vet, hur stor marinen var då, fattar ingenting. Jag har ett minne för livet. "Jag stod på Kungsgatan i maj månad 1945 – fredsdagen – då man tömde alla papperskorgar, vars innehåll virvlade ner på gatan. Jag låg då på pansarskeppet *Gustaf.V.* tillsammans med cirka 450 andra sjömän På kvällen gick vi till Slottet och lyssnade på Kungens fredstal. Då fanns en stark Marin.

I sommar har vi haft öppet hus fem tisdagar i juli månad. Som vanligt bjuder vi då alla besökande på kaffe och våfflor. I år blev det rekord igen. Vi uppmanar alla att skriva i vår Gästbok för att ha lite koll på läget. Lägger vi till en del smitare, är vi nästan uppe i 200 besökande i vår lilla Kajuta. Tack alla, som stoppade en slant i vår sparbössa. Vi är

tacksamma för all hjälp till vår renovering av taket. Ett annat tack går till Björn och Göran och alla andra, som jobbat i värmen för att allt skall fungera.

Sista begivenheten för denna sommar var Grillfesten den 8 augusti, som blev mycket lyckad icke minst tack vare, att vädergudarna var på gott humör denna ljumma kväll. Alla gillade Björn Wictorins goda kryddning av kvällens grillade mat med tillbehör, som hade strykande åtgång. Sommarens finalkväll avslutades av ett praktfullt fyrverkeri. Tack Ängelholms kommun. Vi brukar nämligen planera vår grillkväll samma kväll som ljusfesten.

Kommandörkapten Ville Frithz tolkade gästernas tack till alla som hjälps åt att göra F.M. Ängelholm så framgångsrik. Björn och Göran, som fixat det mesta till grillkvällen, fick ett extra tack.

I Nästa kåseri i decembernumret får ni veta mer om vårt tak och mycket annat, som hänt i höst. Jag slutar med att hoppas på fortsatt sommarväder, Vattentemperaturen är fortfarande 20+ i Öresund, där kåsören badar.

Glöm ej vår hemsida alltid uppdaterad

F.M. Ängelholm önskar alla en fin höst
Gunnar Gunnarson

Falken drog till sig uppmärksamhet. Foto Gunnar Gunnarson

Nye Riksordförande Johan Forslund lovar här komma till oss i november, här tillsammans med Lars Linde och Claes Nerhagen på riksårsmötet. Foto Gunnar Gunnarson

Tack från avgående förbundsordförande

Efter tolv år som förbundsordförande lämnade jag uppdraget vid det välordnade Riksårsmötet i Höllviken. De tolv åren som ordförande blev dubbelt så många, som jag tänkte mig, när jag valdes 1996. Det är väl egentligen det bästa beviset för att både Herty och jag har tyckt, att det är väldigt trevligt i Flottans Män.

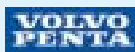
Det jag känner mig mest nöjd med är, att vi har kunnat hålla uppe antalet medlemmar till runt 4000, att vi har kunnat bilda tre nya livskraftiga lokalföreningar och att vår tidskrift är så bra, att vi kan känna berättigad stolthet över den.

Jag vill framföra ett stort tack till alla nära medarbetare under de gångna tolv åren.

Vi vill samtidigt framföra ett varmt tack för de vänliga och uppskattande ord som kom oss till del under Riksårsmötet samt för de fina gåvorna av olika slag, som vi erhö.

Tack och på återseende
Västervik i juni 2008.
Gunnar Bengtsson
Herty Bengtsson

Djurö Båtvarv AB

SERVICE - REPARATIONER - MOTORBYTEN

Plastreparationer & Snickerier
Utboardarservice • Försäkringsarbeten
Nyckelfärdig vinterförvaring • Sommarplatser

Tel. 08-571 504 28 • info@seaquip.se

Professionella båtstöttor,
passar alla
båtar och
skrovformer!

SEAQUIP

DJURÖ BÅTVARV
Tel 08-571 504 28
www.seaquip.se

Nu tar vi upp några nya recept igen hämtade från Marinens kokbok. Denna gång är det två klassiska svenska rätter, förrätt och efterrätt, som väl båda kan inordnas i avdelningen husmanskost.

Kokt färsk oxbringa

10 portioner

2 kg benfri färsk oxbringa
2 morötter (150 g)
1 gul lök eller purjolök
salt
vitpepparkorn

1. Putsa köttet, rulla och snöra det. Bäst är att beställa nättad och rullad bringa. Lägg det i rikligt med vatten och koka upp. Slå av vattnet, spola köttet rent och diska grytan.
2. Lägg åter köttet i grytan och mät i vatten, så det täcker köttet. Lägg i skalad morot och lök eller ansad och väl sköljd purjolök skurna i stora bitar samt salt och vitpepparkorn. Ta 1 msk salt och 1 krm hel vitpeppar till varje liter vatten.
3. Låt köttet sjuda under lock tills det är mörkt.
4. Skär upp köttet i jämna 0,5 cm tjocka skivor.
5. Serveras med pepparrotssås och kokt potatis eller potatismos alternativt rotmos med senap.

Tips

Skivorna håller ihop bättre, om oxbringan kokas dagen före och läggs i press med en tyngd över i kylen. Spara spadet. Skär upp den kalla pressade oxbringan i 0,5 cm tjocka skivor. Lägg över i serveringsbleck och slå lite spad över. Täck med folie. Värm i ugn 200 grader. Om rimmad oxbringa används, minska saltet till en tsk per liter vatten

Rabarberpaj

10 portioner Tid i ugn 30 minuter

1 sats mördeg
1 ¼ kg rabarber
3-4 dl strösocker

1. Tillaga mördegen
2. Skölj rabarberna och är de grova skalas de. Skär dem i cirka 0,5 cm skivor rakt över eller i 0,5 cm stora tärningar, om det är grövre stjälkar.
3. Tillaga och servera rabarberpajen.

Mördeg

175 g strösocker
500 g margarin
750 g vetemjöl
3 äggulor

Till pensling 1 ägg
Till formen 10 g margarin

1. Sätt ugnen på 225 grader
2. Lägg upp nästan allt mjöl på arbetsbänken och ovanpå detta margarinet (ju kallare desto bättre) och sockret. Hacka sedan allt fingrynit. Skrapa ihop till

en hög. Gör en fördjupning i mitten och lägg i äggulorna. Arbeta samman allt med händerna till en smidig deg. Ju varmare händer, desto snabbare går det arbeta ihop degen. Lägg sedan degen i kyl att kallna. Degen görs med fördel dagen innan och förvaras kallt.

3. Kavla ut två tredjedelar av degen (4-5 mm tjock) på mjölad handduk (resterande mjöl). Drag ut kavelpinnen och rulla upp degen på denna. Rulla sedan ut degen över formen och för försiktigt ned kanterna. Tryck sedan till dessa. Skär bort överflödigt deg. Fyll formen med gula ärter (täck först degen med smörpapper eller aluminiumfolie, så att inte ärterna fastnar i degen, detta för att förhindra att degen glider ner eller täck över degen med folie, som trycks fast. Grädda botten nästan färdig cirka 15 minuter.
4. Kavla ut resterande deg (cirka 4 mm tjock) på mjölad handduk. Sporra eller skär degen i 1 cm breda remsor och lägg dessa som ett galler över rabarberna.
5. Pensla gallret med uppvispat ägg och grädda pajen på nytt, tills gallret är genomgräddat och har fin färg.

Tips

Serveras avsvanad eller kall med vaniljsås.

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordf	Johan Forslund	08-571 448 51	Dagsverksgatan 14	134 65	INGARÖ	
Vice förb.ordf	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	
Sekreterare	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Sekreterare	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	
Kanslichef	Lennart Bresell	08-449 31 58	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	
Medlemsregister	Nils-Gösta Persson	0320-557 44	Svansjö Magerhult 6	511 93	TORESTORP	n-gpersson@swipnet.se
Infoansvarig	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbmaster	Bengt-Olof Arnsten	063-57 93 00	Havrevägen 4 nb	831 71	ÖSTERSUND	
Kansli	Flottans Män	08-678 09 08	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16 tel och fax			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: **Jan Wikberg.**

Härnösand	Lars Sellgren	0611-196 34	Hagagatan 74	871 40	HÄRNÖSAND	
Sundsvall	Bertil Graeve	060-57 97 14	Borevägen 5	860 32	FAGERVIK	
Östersund	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	

Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: **Örjan Sterner, Leif Kihlberg och Ove Hagström.**

Gotland	Olof Berglund	0498-21 51 75	Lyegatan 22	621 43	VISBY	
Föreningslokal:	Marinstugan	0498-21 14 17	Södervägen 56 B	621 58	VISBY.	
Haninge	Christer Widgren	08-500 277 05	Sturevägen 1B	137 34	VÄSTERHANINGE	
Linköping	Gunnar Feldt	0709-40 64 00	Tuvgatan 28	589 57	LINKÖPING	
Norrköping	Ove Hagström	011-23 90 15	Nygatan 55	602 34	NORRKÖPING	
Föreningslokal:	Marinlokalen	011-13 84 25	Saltängsgatan 48	602 38	NORRKÖPING.	
Norrtälje	Lars Krüger	0176-23 46 41	Norrviken 1472	760 21	VÄTÖ	08276578@telia.com
Föreningslokal:	"Marinlokalen"		Götgatan 14 A	761 64	NORRTÄLJE.	
Nynäshamn	Hans Martinelle	08-520 211 13	Hamngatan 7B	149 31	NYNÄSHAMN	
Stockholm	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	
Föreningslokal:	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	
Södertälje	Kåge Larsson	08-550 117 48	Nydalavägen 96	152 51	SÖDERTÄLJE	
Föreningslokal:	Notholmen	08-55 15 50	Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning), vasteras@flottansman.se
Västerås	Leif Kihlberg	021-38 18 15	Antikvarievägen 4	724 81	VÄSTERÅS	
Föreningslokal:	Flottans Män	021-13 90 83	Mälargatan 6	722 10	VÄSTERÅS	

Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: **Göte Lindberg och Rolf Svensson.**

Kalmarstrand	Bengt Hammarlund	0480-227 03	Drott. Margaretas väg 27A	392 45	KALMAR	
Karlshamn	Rolf Pärnhem	0454-19 611	Drottninggatan 22	374 35	KARLSHAMN	parlhem@telia.com
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Rolf Svensson	0455-816 80	Haglovägen 4	371 37	KARLSKRONA	
Kristianstad	Lennart Fredriksson	044-12 28 16	Hjärtebackes väg 22	291 35	KRISTIANSTAD	
Malmö	Jörgen Persson	040-21 90 99	Jägersrovägen 7B	213 62	MALMÖ	flottansman.jp@home.sol.se
Trelleborg	Göte Lindberg	0410-401 84	Syréngatan 3	231 53	TRELLEBORG	
Västervik	Carl-Erik Edström	0490-184 20	Sjöviksgatan 2	593 42	VÄSTERVIK	
Växjö	Lennart Salomonsson	0474-330 38	Eke Solklint	360 42	BRAÅS	vaxjo@flottansman.se

Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: **Kjell Jönsson och Lars-Erik Wennersten.**

Göteborg	Lars-Erik Wennersten	031-28 26 26	Askims kyrkväg 39	436 42	ASKIM	
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	
Halmstad	Kjell Jönsson	035-13 01 44	Norra vägen 21	302 31	HALMSTAD	
Föreningslokal:	Marinstugan	035-10 84 22	Dragvägen	302 42	HALMSTAD	
Karlstad-Värmland	Göte Rahm	054-15 52 05	Stinsgatan 2	652 26	KARLSTAD	
Lysekil	Sven-Gösta Svärd	0523-128 06	Hökvägen 34	453 40	LYSEKIL	
Varberg	Per Callenberg	0340-422 19	Vräenvägen 21	430 10	TVÅÅKER	
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	0431-141 18	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0431-149 30.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	

POSTTIDNING

Vid definitiv eftersändning

återsänds försändelsen till:

FLOTTANS MÄN

Teatergatan 3,

111 48 STOCKHOLM

FLOTTANS MÄNS RIKSÅRSMÖTE 2009

VÄSTERVIK 22-24 MAJ